

Engels	Nederlands
INTERNATIONAL STANDARD ON AUDITING 330 THE AUDITOR'S RESPONSES TO ASSESSED RISKS	INTERNATIONALE CONTROLESTANDAARD 330 DE WIJZEN VAN INSPELEN DOOR DE AUDITOR OP INGESCHATTE RISICO'S
(Effective for audits of financial statements for periods beginning on or after December 15, 2009)	(Van toepassing op controles van financiële overzichten over verslagperioden beginnend op of na 15 december 2009)
CONTENTS	INHOUDSOPGAVE
	paragraaf
Introduction	Inleiding
Scope of this ISA	Reikwijdte van deze ISA..... 1
Effective Date	Ingangsdatum
Objective	Doelstelling 3
Definitions	Definities
Requirements	Vereisten
Overall Responses.....	Algehele wijzen van inspelen op risico's
Audit Procedures Responsive to the Assessed Risks of Material Misstatement at the Assertion Level	Controlewerkzaamheden gericht op de risico's van een afwijking van materieel belang op het niveau van beweringen
Adequacy of Presentation and Disclosure	Het adequaat zijn van de presentatie en van de in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen
Evaluating the Sufficiency and Appropriateness of Audit Evidence.....	De evaluatie of controle-informatie voldoende en geschikt is.....
Documentation.....	Documentatie
Application and Other Explanatory Material	Toepassingsgerichte en overige verklarende teksten
Overall Responses.....	Algehele wijzen van inspelen op risico's
Audit Procedures Responsive to the Assessed Risks of Material Misstatement at the Assertion Level	Controlewerkzaamheden gericht op de risico's van een afwijking van materieel belang op het niveau van beweringen
Adequacy of Presentation and Disclosure	Het adequaat zijn van de presentatie en van de in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen
Evaluating the Sufficiency and Appropriateness of Audit Evidence.....	De evaluatie of controle-informatie voldoende en geschikt is.....
Documentation.....	Documentatie
International Standard on Auditing (ISA) 330, "The Auditor's Responses to Assessed Risks" should be read in conjunction with ISA 200, "Overall Objectives of the Independent Auditor and the Conduct of an Audit in Accordance with International Standards on Auditing."	Internationale Controlestandaard (<i>International Standard on Auditing</i> , ISA) 330, 'De wijzen van inspelen door de auditor op ingeschatte risico's', dient te worden gelezen in samenhang met ISA 200, 'Algemene doelstellingen van de onafhankelijke auditor, alsmede het uitvoeren van een controle overeenkomstig Internationale Controlestandaarden'.
Introduction	Inleiding
Scope of this ISA	Reikwijdte van deze ISA
1. This International Standard on Auditing (ISA) deals with the auditor's responsibility to design and implement responses to the risks of material misstatement identified and assessed by the auditor in accordance with ISA 315 ¹ in an audit of financial statements.	1. Deze Internationale Controlestandaard (<i>International Standard on Auditing</i> , ISA) behandelt de verantwoordelijkheid van de auditor voor het opzetten en implementeren van een aanpak inzake het inspelen op de risico's van een afwijking van materieel belang dat hij heeft onderkend en ingeschat overeenkomstig ISA 315 ² bij een controle van financiële overzichten.

¹ ISA 315, "Identifying and Assessing the Risks of Material Misstatement through Understanding the Entity and Its Environment."

² ISA 315, Het onderkennen en inschatten van de risico's van een afwijking van materieel belang door middel van het verwerven van inzicht in de entiteit en haar omgeving.'

Effective Date	Ingangsdatum
2. This ISA is effective for audits of financial statements for periods beginning on or after December 15, 2009.	2. Deze ISA is van toepassing op controles van financiële overzichten over verslagperioden beginnend op of na 15 december 2009.
Objective	Doelstelling
3. The objective of the auditor is to obtain sufficient appropriate audit evidence regarding the assessed risks of material misstatement, through designing and implementing appropriate responses to those risks.	3. Het doel van de auditor is het verkrijgen van voldoende en geschikte controle-informatie over de ingeschatte risico's van een afwijking van materieel belang door middel van het opzetten en implementeren van geschikte wijzen van inspelen op deze risico's.
Definitions	Definities
4. For purposes of the ISAs, the following terms have the meanings attributed below: (a) Substantive procedure – An audit procedure designed to detect material misstatements at the assertion level. Substantive procedures comprise: (i) Tests of details (of classes of transactions, account balances, and disclosures), and (ii) Substantive analytical procedures. (b) Test of controls – An audit procedure designed to evaluate the operating effectiveness of controls in preventing, or detecting and correcting, material misstatements at the assertion level.	4. In het kader van de ISA's hebben de volgende termen de hierna weergegeven betekenis: (a) gegevensgerichte controle – een controlemaatregel die is opgezet om afwijkingen van materieel belang op het niveau van beweringen te ontdekken. Gegegevensgerichte controles bestaan uit: (i) detailcontroles (van transactiestromen, rekeningsaldi en in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen); en (ii) gegevensgerichte cijferanalyses; (b) toetsingen van interne beheersingsmaatregelen – een controlemaatregel die is opgezet om de doeltreffende werking te evalueren van interne beheersingsmaatregelen gericht op het voorkomen of het ontdekken en corrigeren van een afwijking van materieel belang op het niveau van beweringen.
Requirements Overall Responses	Vereisten Algehele wijzen van inspelen op risico's
5. The auditor shall design and implement overall responses to address the assessed risks of material misstatement at the financial statement level. (Ref: Para. A1-A3)	5. De auditor dient een algehele benadering op te zetten en te implementeren om op de ingeschatte risico's van een afwijking van materieel belang op het niveau van het financieel overzicht in te spelen. (Zie: Par. A1-A3)
Audit Procedures Responsive to the Assessed Risks of Material Misstatement at the Assertion Level	Controlewerkzaamheden die inspelen op de risico's van een afwijking van materieel belang op het niveau van beweringen
6. The auditor shall design and perform further audit procedures whose nature, timing, and extent are based on and are responsive to the assessed risks of material misstatement at the assertion level. (Ref: Para. A4-A8)	6. De auditor dient verdere controlewerkzaamheden op te zetten en uit te voeren waarvan de aard, timing en omvang worden gebaseerd op, en een reactie zijn op, de ingeschatte risico's van een afwijking van materieel belang op het niveau van beweringen. (Zie: Par. A4-A8)
7. In designing the further audit procedures to be performed, the auditor shall: (a) Consider the reasons for the assessment given to the risk of material misstatement at the assertion level for each class of transactions, account balance, and disclosure, including: (i) The likelihood of material misstatement due to the particular characteristics of the relevant class of transactions, account balance, or disclosure (i.e., the inherent risk); and (ii) Whether the risk assessment takes account of relevant controls (i.e., the control risk), thereby requiring the auditor to obtain audit evidence to determine whether the controls are operating effectively (that is, the auditor intends to rely on the operating effectiveness of controls in determining the nature, timing and extent of substantive procedures); and (Ref: Para. A9-A18) (b) Obtain more persuasive audit evidence the higher the auditor's assessment of risk. (Ref: Para. A19)	7. Bij het opzetten van verdere controlewerkzaamheden die zullen worden uitgevoerd dient de auditor: (a) de redenen te overwegen die hebben geleid tot de inschatting van het risico van materieel belang op het niveau van beweringen voor elk van de transactiestromen, rekeningsaldo en in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen, waaronder: (i) de waarschijnlijkheid dat een afwijking van materieel belang zich voordoet op grond van de specifieke kenmerken van de transactiestroom, het rekeningsaldo of de in de financiële overzichten opgenomen toelichting die op deze afwijking betrekking heeft (dat wil zeggen het inherente risico); en (ii) de vraag in hoeverre bij de risico-inschatting rekening is gehouden met de relevante interne beheersingsmaatregelen (dat wil zeggen het interne beheersingsrisico), waarbij wordt vereist dat de auditor controle-informatie verkrijgt om te bepalen of deze interne beheersingsmaatregelen doeltreffend werken (dat wil zeggen dat de auditor voornemens is te steunen op de doeltreffende werking van de interne beheersingsmaatregelen bij het bepalen van de aard, timing en omvang van de gegevensgerichte controles); en (Zie: Par. A9-A18) (b) meer aannemelijk makende controle-informatie te verkrijgen naarmate het risico door de auditor als hoger wordt ingeschat. (Zie: Par. A19)

<p><i>Tests of Controls</i></p> <p>8. The auditor shall design and perform tests of controls to obtain sufficient appropriate audit evidence as to the operating effectiveness of relevant controls if:</p> <p>(a) The auditor's assessment of risks of material misstatement at the assertion level includes an expectation that the controls are operating effectively (that is, the auditor intends to rely on the operating effectiveness of controls in determining the nature, timing and extent of substantive procedures); or</p> <p>(b) Substantive procedures alone cannot provide sufficient appropriate audit evidence at the assertion level. (Ref: Para. A20-A24)</p>	<p><i>Toetsingen van de interne beheersingsmaatregelen</i></p> <p>8. De auditor dient toetsingen van de interne beheersingsmaatregelen op te zetten en uit te voeren om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen over de doeltreffende werking van relevante interne beheersingsmaatregelen indien:</p> <p>(a) de inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang op het niveau van beweringen, omvat de verwachting dat de interne beheersingsmaatregelen doeltreffend werken (dat wil zeggen dat de auditor voornemens is te steunen op de doeltreffende werking van interne beheersingsmaatregelen bij het bepalen van de aard, timing en omvang van gegevensgerichte controlewerkzaamheden); of</p> <p>(b) gegevensgerichte controlewerkzaamheden alleen geen voldoende en geschikte controle-informatie op het niveau van beweringen kunnen verschaffen. (Zie: Par. A20-A24)</p>
<p>9. In designing and performing tests of controls, the auditor shall obtain more persuasive audit evidence the greater the reliance the auditor places on the effectiveness of a control. (Ref: Para. A25)</p>	<p>9. Bij het opzetten en uitvoeren van systeemgerichte controles dient de auditor meer aannemelijk makende controle-informatie te verkrijgen naarmate hij in sterkere mate wil steunen op de effectiviteit van een interne beheersingsmaatregel. (Zie: Par. A25)</p>
<p><i>Nature and Extent of Tests of Controls</i></p> <p>10. In designing and performing tests of controls, the auditor shall:</p> <p>(a) Perform other audit procedures in combination with inquiry to obtain audit evidence about the operating effectiveness of the controls, including:</p> <p>(i) How the controls were applied at relevant times during the period under audit;</p> <p>(ii) The consistency with which they were applied; and</p> <p>(iii) By whom or by what means they were applied. (Ref: Para. A26-29)</p> <p>(b) Determine whether the controls to be tested depend upon other controls (indirect controls), and if so, whether it is necessary to obtain audit evidence supporting the effective operation of those indirect controls. (Ref: Para. A30-A31)</p>	<p><i>Aard en omvang van de toetsingen van de interne beheersingsmaatregelen</i></p> <p>10. Bij het opzetten en uitvoeren van toetsingen van interne beheersingsmaatregelen dient de auditor:</p> <p>(a) in combinatie met het verzoeken om inlichtingen ook andere controlewerkzaamheden uit te voeren gericht op het verkrijgen van controle-informatie over de doeltreffende werking van de interne beheersingsmaatregelen, waaronder:</p> <p>(i) de wijze waarop de interne beheersingsmaatregelen zijn toegepast op relevante tijdstippen gedurende de verslagperiode waarop de controle betrekking heeft;</p> <p>(ii) de consistentie waarmee ze zijn toegepast; en</p> <p>(iii) de vraag door wie of met welke middelen deze zijn toegepast. (Zie: Par. A26-29)</p> <p>(b) vast te stellen of de te toetsen interne beheersingsmaatregelen afhankelijk zijn van andere interne beheersingsmaatregelen (indirecte interne beheersingsmaatregelen) en zo ja, of het noodzakelijk is controle-informatie te verkrijgen die de doeltreffende werking van die indirecte interne beheersingsmaatregelen onderbouwt. (Zie: Par. A30-A31).</p>
<p><i>Timing of Tests of Controls</i></p>	<p><i>Timing van de toetsingen van interne beheersingsmaatregelen</i></p>
<p>11. The auditor shall test controls for the particular time, or throughout the period, for which the auditor intends to rely on those controls, subject to paragraphs 12 and 15 below, in order to provide an appropriate basis for the auditor's intended reliance. (Ref: Para. A32)</p>	<p>11. Wanneer de auditor voornemens is te steunen op de interne beheersingsmaatregelen met betrekking tot een bepaald moment of een bepaalde periode, dient hij deze te toetsen volgens de hierna volgende paragrafen 12 en 15, teneinde een juiste basis te verkrijgen voor het feit dat hij voornemens is daarop te steunen</p>
<p><i>Using audit evidence obtained during an interim period</i></p>	<p><i>Gebruikmaken van controle-informatie die in de loop van een tussentijdse periode is verkregen</i></p>
<p>12. If the auditor obtains audit evidence about the operating effectiveness of controls during an interim period, the auditor shall:</p> <p>(a) Obtain audit evidence about significant changes to those controls subsequent to the interim period; and</p> <p>(b) Determine the additional audit evidence to be obtained for the remaining period. (Ref: Para. A33-A34)</p>	<p>12. Indien de auditor controle-informatie verkrijgt over de doeltreffende werking van interne beheersingsmaatregelen gedurende een tussentijdse periode, dient hij:</p> <p>(a) controle-informatie te verkrijgen over significante wijzigingen die zich na afloop van de tussentijdse periode in deze interne beheersingsmaatregelen hebben voorgedaan; en</p> <p>(b) de aanvullende controle-informatie vast te stellen die moet worden verkregen voor de resterende verslagperiode. (Zie: Par. A33-A34)</p>
<p><i>Using audit evidence obtained in previous audits</i></p>	<p><i>Gebruikmaken van controle-informatie die tijdens vorige controles is verkregen</i></p>
<p>13. In determining whether it is appropriate to use audit evidence about the operating effectiveness of controls obtained in previous audits, and, if so, the length of the time period that may elapse before</p>	<p>13. Bij het bepalen of het passend is controle-informatie over de doeltreffende werking van interne beheersingsmaatregelen te gebruiken die is verkregen uit vorige controles en zo ja, hoe lang de periode</p>

<p>retesting a control, the auditor shall consider the following:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) The effectiveness of other elements of internal control, including the control environment, the entity's monitoring of controls, and the entity's risk assessment process; (b) The risks arising from the characteristics of the control, including whether it is manual or automated; (c) The effectiveness of general IT-controls; (d) The effectiveness of the control and its application by the entity, including the nature and extent of deviations in the application of the control noted in previous audits, and whether there have been personnel changes that significantly affect the application of the control; (e) Whether the lack of a change in a particular control poses a risk due to changing circumstances; and (f) The risks of material misstatement and the extent of reliance on the control. (Ref: Para. A35) 	<p>mag zijn die kan verstrijken tot het moment dat een maatregel opnieuw moet worden getoetst, dient de auditor het volgende in aanmerking te nemen:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) de effectiviteit van andere elementen van de interne beheersing, waaronder begrepen de interne beheersingsomgeving, het monitoren door de entiteit van de interne beheersingsmaatregelen en het proces van risico-inschatting van de entiteit; (b) de risico's die voortkomen uit de kenmerken van de interne beheersingsmaatregelen, waaronder de vraag of deze geautomatiseerd of handmatig zijn; (c) de effectiviteit van de <i>general IT controls</i>; (d) de effectiviteit van de interne beheersingsmaatregel en het gebruik daarvan door de entiteit, met inbegrip van de aard en omvang van deviaties in de toepassing van de maatregel die gebleken zijn bij vorige controles, alsmede de vraag of er wijzigingen hebben plaatsgevonden in het personeel die een belangrijke invloed hebben op de toepassing van de interne beheersingsmaatregel; (e) de vraag of het achterwege blijven van wijzigingen in een bepaalde interne beheersingsmaatregel een risico vormt als gevolg van gewijzigde omstandigheden; en (f) de risico's van een afwijking van materieel belang en de mate waarin wordt gesteund op de interne beheersingsmaatregel. (Zie: Par. A35)
<p>14. If the auditor plans to use audit evidence from a previous audit about the operating effectiveness of specific controls, the auditor shall establish the continuing relevance of that evidence by obtaining audit evidence about whether significant changes in those controls have occurred subsequent to the previous audit. The auditor shall obtain this evidence by performing inquiry combined with observation or inspection, to confirm the understanding of those specific controls, and:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) If there have been changes that affect the continuing relevance of the audit evidence from the previous audit, the auditor shall test the controls in the current audit. (Ref: Para. A36) (b) If there have not been such changes, the auditor shall test the controls at least once in every third audit, and shall test some controls each audit to avoid the possibility of testing all the controls on which the auditor intends to rely in a single audit period with no testing of controls in the subsequent two audit periods. (Ref: Para. A37-A39) 	<p>14. Indien de auditor voornemens is de in vorige controles verkregen controle-informatie over de doeltreffende werking van specifieke interne beheersingsmaatregelen te gebruiken, dient hij de blijvende relevantie van deze controle-informatie vast te stellen door middel van het verkrijgen van controle-informatie over het feit of zich belangrijke wijzigingen in die interne beheersingsmaatregelen hebben voorgedaan na afloop van de vorige controle. De auditor dient controle-informatie te verkrijgen over de vraag of dergelijke wijzigingen hebben plaatsgevonden door het inwinnen van inlichtingen in combinatie met observatie of inspectie om het inzicht in deze specifieke maatregelen te bevestigen en hij dient:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) wanneer zich wijzigingen hebben voorgedaan die van invloed zijn op de blijvende relevantie van deze controle-informatie die in vorige controles is verkregen, de interne beheersingsmaatregelen voor de lopende controle te toetsen; (Zie: Par. A36) (b) wanneer zich geen wijzigingen hebben voorgedaan, de interne beheersingsmaatregelen ten minste één keer per drie controles te toetsen, bij iedere controle een deel van de interne beheersingsmaatregelen te toetsen om de mogelijkheid te voorkomen dat in één afzonderlijke controleperiode alle interne beheersingsmaatregelen worden getoetst waarop hij voornemens is te steunen, zonder interne beheersingsmaatregelen te toetsen in de twee daarop volgende controleperioden (Zie: Par. A37-A39)
<p>Controls over significant risks</p>	<p>Interne beheersingsmaatregelen voor significante risico's</p>
<p>15. If the auditor plans to rely on controls over a risk the auditor has determined to be a significant risk, the auditor shall test those controls in the current period.</p>	<p>15. Indien de auditor voornemens is te steunen op interne beheersingsmaatregelen voor een risico dat hij heeft aangemerkt als een significant risico, dient hij deze interne beheersingsmaatregelen gedurende de lopende controleperiode te toetsen.</p>
<p>Evaluating the Operating Effectiveness of Controls</p>	<p>Het evalueren van de doeltreffende werking van interne beheersingsmaatregelen</p>
<p>16. When evaluating the operating effectiveness of relevant controls, the auditor shall evaluate whether misstatements that have been detected by substantive procedures indicate that controls are not operating effectively. The absence of misstatements detected by substantive procedures, however, does not provide audit evidence that controls related to the assertion being tested are effective. (Ref: Para. A40)</p>	<p>16. Bij het evalueren van de doeltreffende werking van relevante interne beheersingsmaatregelen dient de auditor te evalueren of de afwijkingen die zijn ontdekt door middel van gegevensgerichte controles een aanwijzing zijn voor het niet doeltreffend werken van deze interne beheersingsmaatregelen. Wanneer er geen afwijkingen worden ontdekt door middel van gegevensgerichte controles verschaft dit echter nog geen controle-informatie dat interne beheersingsmaatregelen die op de te toetsen bewering betrekking hebben, doeltreffend zijn. (Zie: Par. A40)</p>
<p>17. If deviations from controls upon which the auditor intends to rely are detected, the auditor shall make specific inquiries to understand these matters and their potential consequences, and shall determine</p>	<p>17. Indien wordt ontdekt dat er deviaties zijn van de interne beheersingsmaatregelen waarop de auditor voornemens is te steunen, dient hij om specifieke inlichtingen te verzoeken teneinde kennis te</p>

<p>whether: (Ref: Para. A41)</p> <p>(a) The tests of controls that have been performed provide an appropriate basis for reliance on the controls;</p> <p>(b) Additional tests of controls are necessary; or</p> <p>(c) The potential risks of misstatement need to be addressed using substantive procedures.</p>	<p>verkrijgen over deze aangelegenheden en over de potentiële gevolgen daarvan, alsmede dient hij te bepalen of: (Zie: Par. A41)</p> <p>(a) de toetsingen van interne beheersingsmaatregelen die zijn uitgevoerd een passende basis vormen voor het steunen op deze interne beheersingsmaatregelen;</p> <p>(b) aanvullende toetsingen van interne beheersingsmaatregelen noodzakelijk zijn; of</p> <p>(c) op de mogelijk risico's van een afwijking moet worden ingespeeld door het uitvoeren van gegevensgerichte controles.</p>
<i>Substantive Procedures</i>	<i>Gegevensgerichte controles</i>
18. Irrespective of the assessed risks of material misstatement, the auditor shall design and perform substantive procedures for each material class of transactions, account balance, and disclosure. (Ref: Para. A42-A47)	18. Ongeacht de inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang dient de auditor gegevensgerichte controles op te zetten en uit te voeren voor elk van de transactiestromen, rekeningsaldi en in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen die van materieel belang zijn. (Zie: Par. A42-A47)
19. The auditor shall consider whether external confirmation procedures are to be performed as substantive audit procedures. (Ref: Para. A48-A51)	19. De auditor dient in overweging te nemen of werkzaamheden inzake externe bevestigingen moeten worden uitgevoerd als gegevensgerichte controles (Zie : Par. A48-A51).
Substantive Procedures Related to the Financial Statement Closing Process	Gegevensgerichte controles met betrekking tot het proces van het opstellen van de financiële overzichten
20. The auditor's substantive procedures shall include the following audit procedures related to the financial statement closing process: (a) Agreeing or reconciling the financial statements with the underlying accounting records; and (b) Examining material journal entries and other adjustments made during the course of preparing the financial statements. (Ref: Para. A52)	20. De gegevensgerichte controles die de auditor uitvoert dienen in ieder geval de volgende controlewerkzaamheden bij het proces van het opstellen van de financiële overzichten te omvatten: (a) het aansluiten of afstemmen van de financiële overzichten op de onderliggende administratie; en (b) het onderzoeken van journaalposten van materieel belang en van andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de financiële overzichten zijn gemaakt. (Zie: Par. A52)
Substantive Procedures Responsive to Significant Risks	Gegevensgerichte controles die de wijze van inspelen op significante risico's
21. If the auditor has determined that an assessed risk of material misstatement at the assertion level is a significant risk, the auditor shall perform substantive procedures that are specifically responsive to that risk. When the approach to a significant risk consists only of substantive procedures, those procedures shall include tests of details. (Ref: Para. A53)	21. Indien de auditor heeft bepaald dat een ingeschat risico van een afwijking van materieel belang op het niveau van beweringen een significant risico vormt, dient hij gegevensgerichte controles uit te voeren die specifiek op dat risico inspelen. Wanneer de aanpak van een significant risico slechts bestaat uit gegevensgerichte controles dienen de werkzaamheden onder meer te bestaan uit detailcontroles. (Zie: Par. A53)
Timing of Substantive Procedures	Timing van de gegevensgerichte controles
22. If substantive procedures are performed at an interim date, the auditor shall cover the remaining period by performing: (a) Substantive procedures, combined with tests of controls for the intervening period; or (b) If the auditor determines that it is sufficient, further substantive procedures only, that provide a reasonable basis for extending the audit conclusions from the interim date to the period end. (Ref: Para. A54-A57)	22. Indien op een tussentijdse datum gegevensgerichte controles worden uitgevoerd, dient de auditor het resterende deel van de verslagperiode af te dekken door: (a) het uitvoeren van gegevensgerichte controles in combinatie met toetsingen van interne beheersingsmaatregelen voor de resterende periode; of (b) het slechts uitvoeren van verdere gegevensgerichte controles indien de auditor bepaalt dat dit voldoende is, die een redelijke basis verschaffen voor het doortrekken van zijn conclusies van de tussentijdse datum naar de einddatum van de verslagperiode. (Zie: Par. A54-A57)
23. If misstatements that the auditor did not expect when assessing the risks of material misstatement are detected at an interim date, the auditor shall evaluate whether the related assessment of risk and the planned nature, timing, or extent of substantive procedures covering the remaining period need to be modified. (Ref: Para. A58)	23. Indien de auditor afwijkingen op een tussentijdse datum ontdekt die hij niet had verwacht tijdens de inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang, dient hij te evalueren of de desbetreffende inschatting van het risico en de voor de resterende periode in de planning opgenomen aard, timing en omvang van de gegevensgerichte controles moeten worden aangepast. (Zie: Par. A58)
Adequacy of Presentation and Disclosure	Het adequaat zijn van de presentatie en van de in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen
24. The auditor shall perform audit procedures to evaluate whether the overall presentation of the financial statements, including the related disclosures, is in accordance with the applicable financial reporting framework. (Ref: Para. A59)	24. De auditor dient controlewerkzaamheden uit te voeren om te evalueren of de presentatie van de financiële overzichten als geheel, met inbegrip van de toelichtingen daarop, in overeenstemming is met het van toepassing zijnde stelsel inzake financiële verslaggeving. (Zie: Par. A59)

Evaluating the Sufficiency and Appropriateness of Audit Evidence	De evaluatie of controle-informatie voldoende en geschikt is.
25. Based on the audit procedures performed and the audit evidence obtained, the auditor shall evaluate before the conclusion of the audit whether the assessments of the risks of material misstatement at the assertion level remain appropriate. (Ref: Para. A60-61)	25. De auditor dient op basis van de uitgevoerde controlewerkzaamheden en de verkregen controle-informatie, voorafgaand aan de afronding van de controle, te evalueren of de inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang op het niveau van beweringen nog steeds geldt. (Zie: Par. A60-61)
26. The auditor shall conclude whether sufficient appropriate audit evidence has been obtained. In forming an opinion, the auditor shall consider all relevant audit evidence, regardless of whether it appears to corroborate or to contradict the assertions in the financial statements. (Ref: Para. A62)	26. De auditor dient te beslissen of voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen. Bij het vormen van zijn oordeel dient de auditor alle relevante controle-informatie te overwegen, ongeacht of die in de financiële overzichten opgenomen beweringen ondersteunen of daarmee in tegenspraak lijken te zijn. (Zie: Par. A62)
27. If the auditor has not obtained sufficient appropriate audit evidence as to a material financial statement assertion, the auditor shall attempt to obtain further audit evidence. If the auditor is unable to obtain sufficient appropriate audit evidence, the auditor shall express a qualified opinion or disclaim an opinion on the financial statements.	27. Indien de auditor geen voldoende en geschikte controle-informatie heeft verkregen met betrekking tot een van materieel belang zijnde en in de financiële overzichten opgenomen bewering, dient hij te proberen om verdere controle-informatie te verkrijgen. Indien de auditor niet in staat is om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen, dient hij over de financiële overzichten een oordeel met beperking tot uitdrukking te brengen of een oordeelonthouding te formuleren.
Documentation	Documentatie
28. The auditor shall include in the audit documentation: ³ (a) The overall responses to address the assessed risks of material misstatement at the financial statement level, and the nature, timing, and extent of the further audit procedures performed; (b) The linkage of those procedures with the assessed risks at the assertion level; and (c) The results of the audit procedures, including the conclusions where these are not Otherwise clear. (Ref: Para. A63)	28. De auditor dient in de controledocumentatie op te nemen: ⁴ (a) de algehele wijzen van inspelen op de ingeschatte risico's van een afwijking van materieel belang op het niveau van de financiële overzichten, alsmede de aard, timing en omvang van de verdere controlewerkzaamheden die zijn uitgevoerd; (b) de samenhang van deze werkzaamheden met de ingeschatte risico's op het niveau van beweringen; en (c) de uitkomsten van de controlewerkzaamheden, met inbegrip van de conclusies wanneer deze niet anderszins duidelijk zijn. (Zie: Par. A63)
29. If the auditor plans to use audit evidence about the operating effectiveness of controls obtained in previous audits, the auditor shall include in the audit documentation the conclusions reached about relying on such controls that were tested in a previous audit.	29. Indien de auditor voornemens is gebruik te maken van bij vorige controles verkregen controle-informatie over de doeltreffende werking van interne beheersingsmaatregelen, dient hij de bereikte conclusies betreffende het steunen op dergelijke in het kader van een voorgaande controle getoetste maatregelen in de controledocumentatie op te nemen.
30. The auditor's documentation shall demonstrate that the financial statements agree or reconcile with the underlying accounting records.	30. In de documentatie van de auditor dient duidelijk naar voren te komen dat de financiële overzichten in overeenstemming zijn met of aansluiten op de onderliggende administratie.
Application and Other Explanatory Material	Toepassingsgerichte en overige verklarende teksten
Overall Responses (Ref: Para. 5)	Algehele wijzen van inspelen op risico's (Zie: Par. 5)
A1. Overall responses to address the assessed risks of material misstatement at the financial statement level may include: <ul style="list-style-type: none"> • Emphasizing to the audit team the need to maintain professional skepticism. • Assigning more experienced staff or those with special skills or using experts. • Providing more supervision. • Incorporating additional elements of unpredictability in the selection of further audit procedures to be performed. • Making general changes to the nature, timing, or extent of audit procedures, for example: performing substantive procedures at the period end instead of at an interim date; or modifying 	A1. Algehele wijzen van inspelen op de ingeschatte risico's van een afwijking van materieel belang in de financiële overzichten kunnen het volgende inhouden: <ul style="list-style-type: none"> • het opdrachtteam er nadrukkelijk op wijzen dat het noodzakelijk is een professioneel kritische instelling in acht te nemen; • het inschakelen van meer ervaren medewerkers of medewerkers met specifieke bekwaamheden dan wel het gebruikmaken van deskundigen; • het intensiveren van het toezicht; • het bij het selecteren van de uit te voeren aanvullende controlewerkzaamheden inbouwen van een hogere mate van onvoorspelbaarheid;

³ ISA 230, "Audit Documentation," paragraphs 8-11, and paragraph A6.

⁴ ISA 230, 'Controledocumentatie', paragraaf 8-11, en paragraaf A6.

<p>the nature of audit procedures to obtain more persuasive audit evidence.</p>	<ul style="list-style-type: none"> het doorvoeren van algemene aanpassingen ten aanzien van de aard, timing of omvang van de controlewerkzaamheden, bijvoorbeeld door het uitvoeren van gegevensgerichte controles op de einddatum van de verslagperiode in plaats van op een tussentijdse datum; of door het aanpassen van de aard van de controlewerkzaamheden gericht op het verkrijgen van meer aannemelijk makende controle-informatie.
<p>A2. The assessment of the risks of material misstatement at the financial statement level, and thereby the auditor's overall responses, is affected by the auditor's understanding of the control environment. An effective control environment may allow the auditor to have more confidence in internal control and the reliability of audit evidence generated internally within the entity and thus, for example, allow the auditor to conduct some audit procedures at an interim date rather than at the period end. Deficiencies in the control environment, however, have the opposite effect; for example, the auditor may respond to an ineffective control environment by:</p> <ul style="list-style-type: none"> Conducting more audit procedures as of the period end rather than at an interim date. Obtaining more extensive audit evidence from substantive procedures. Increasing the number of locations to be included in the audit scope. 	<p>A2. De inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang op het niveau van de financiële overzichten, en daarmee de algehele wijzen van inspelen door de auditor, worden beïnvloed door zijn begrip van de interne beheersingsomgeving. Een doeltreffende interne beheersingsomgeving kan ertoe leiden dat de auditor meer vertrouwen stelt in de interne beheersing en in de betrouwbaarheid van de binnen de entiteit gegenereerde controle-informatie, alsmede dat de auditor bijvoorbeeld op een tussentijdse datum controlewerkzaamheden uitvoert in plaats van aan het einde van de verslagperiode. Tekortkomingen in de interne beheersingsomgeving hebben evenwel het tegenovergestelde effect; de auditor kan bijvoorbeeld op een niet doeltreffende interne beheersingsomgeving inspelen door:</p> <ul style="list-style-type: none"> meer controlewerkzaamheden aan het einde van de periode in plaats van op een tussentijdse datum uit te voeren; meer uitgebreide controle-informatie te verkrijgen uit gegevensgerichte controles; het aantal locaties uit te breiden dat in de controle wordt betrokken.
<p>A3. Such considerations, therefore, have a significant bearing on the auditor's general approach, for example, an emphasis on substantive procedures (substantive approach), or an approach that uses tests of controls as well as substantive procedures (combined approach).</p>	<p>A3. Dergelijke overwegingen zijn daarom in belangrijke mate van invloed op de algehele benadering van de auditor, zoals bijvoorbeeld de nadruk die wordt gelegd op gegevensgerichte controles (gegevensgerichte aanpak) of op een aanpak waarbij zowel systeemgerichte als gegevensgerichte controles worden uitgevoerd (gecombineerde aanpak).</p>
<p>Audit Procedures Responsive to the Assessed Risks of Material Misstatement at the Assertion Level</p>	<p>Controlewerkzaamheden gericht op de ingeschatte risico's van een afwijking van materieel belang op het niveau van beweringen</p>
<p><i>The Nature, Timing, and Extent of Further Audit Procedures (Ref: Para. 6)</i></p>	<p><i>De aard, timing en omvang van verdere controlewerkzaamheden (Zie: Par. 6)</i></p>
<p>A4. The auditor's assessment of the identified risks at the assertion level provides a basis for considering the appropriate audit approach for designing and performing further audit procedures. For example the auditor may determine that:</p> <p>(a) Only by performing tests of controls may the auditor achieve an effective response to the assessed risk of material misstatement for a particular assertion;</p> <p>(b) Performing only substantive procedures is appropriate for particular assertions and, therefore, the auditor excludes the effect of controls from the relevant risk assessment. This may be because the auditor's risk assessment procedures have not identified any effective controls relevant to the assertion, or because testing controls would be inefficient and therefore the auditor does not intend to rely on the operating effectiveness of controls in determining the nature, timing and extent of substantive procedures; or</p> <p>(c) A combined approach using both tests of controls and substantive procedures is an effective approach.</p> <p>However, as required by paragraph 18, irrespective of the approach selected, the auditor designs and performs substantive procedures for each material class of transactions, account balance, and disclosure.</p>	<p>A4. De inschatting door de auditor van de onderkende risico's op het niveau van beweringen vormt de basis voor het bepalen van de passende controleaanpak voor de opzet en uitvoering van verdere controlewerkzaamheden. De auditor kan bijvoorbeeld 2 bepalen dat:</p> <p>(a) hij alleen door het uitvoeren van toetsingen van interne beheersingsmaatregelen op doeltreffende wijze kan inspelen op het ingeschatte risico van een afwijking van materieel belang betreffende een bepaalde bewering;</p> <p>(b) het uitvoeren van enkel gegevensgerichte controles passend is voor bepaalde beweringen, en dat hij daarom bij de desbetreffende risico-inschatting geen rekening houdt met de gevolgen van de interne beheersingsmaatregelen. Dit kan het geval zijn indien de werkzaamheden van de auditor met betrekking tot risico-inschatting geen doeltreffende interne beheersingsmaatregelen voor die bewering hebben onderkend of indien het toetsen van de interne beheersingsmaatregelen ondoelmatig zou zijn en op grond daarvan de auditor niet voornemens is te steunen op de doeltreffende werking van de interne beheersingsmaatregelen bij het bepalen van de aard, timing en omvang van de gegevensgerichte controles; of</p> <p>(c) een gecombineerde benadering met gebruikmaking van zowel toetsingen van interne beheersingsmaatregelen als gegevensgerichte controles een doeltreffende benadering is.</p> <p>Echter, zoals vereist op grond van paragraaf 18, zet de auditor gegevensgerichte controles op en voert hij deze uit voor elk van de transactiestromen, rekeningsaldi en in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen, onafhankelijk van de geselecteerde benadering.</p>
<p>A5. The nature of an audit procedure refers to its purpose (that is, test of controls or substantive procedure) and its type (i.e., inspection, observation, inquiry, confirmation, recalculation, reperformance, or analytical procedure). The nature of the audit procedures is of most importance in</p>	<p>A5. De aard van een controlemaatregel verwijst naar het doel (dat zijn, toetsingen van de interne beheersingsmaatregelen dan wel gegevensgerichte controles) alsmede naar het soort daarvan (dat is, inspectie, observatie, het verzoeken om inlichtingen, het verzoek tot externe bevestiging, de</p>

ISA 330

responding to the assessed risks.	rekenkundige controle, het opnieuw uitvoeren van procedures of cijferanalyse). De aard van de controlemaatregelen is van het grootste belang voor de wijze waarop op de ingeschatte risico's wordt ingespeeld.
A6. Timing of an audit procedure refers to when it is performed, or the period or date to which the audit evidence applies.	A6. De timing van een controlemaatregel verwijst naar het moment waarop zij worden uitgevoerd, dan wel naar de periode of datum waarop de controle-informatie betrekking heeft.
A7. Extent of an audit procedure refers to the quantity to be performed, for example, a sample size or the number of observations of a control activity.	A7. De omvang van een controlemaatregel heeft betrekking op het aantal elementen dat wordt gecontroleerd, bijvoorbeeld de steekproefomvang of het aantal uit te voeren observaties van een interne beheersingsactiviteit.
A8. Designing and performing further audit procedures whose nature, timing, and extent are based on and are responsive to the assessed risks of material misstatement at the assertion level provides a clear linkage between the auditor's further audit procedures and the risk assessment.	A8. Het opzetten en uitvoeren van de verdere controlewerkzaamheden waarvan de aard, timing en omvang gebaseerd zijn op en die inspelen op de ingeschatte risico's van een afwijking van materieel belang op het niveau van beweringen legt een duidelijk verband tussen de verdere controlewerkzaamheden en de risico-inschatting.
Responding to the Assessed Risks at the Assertion Level (Ref: Para. 7(a)) Nature	De wijzen van inspelen op de ingeschatte risico's op het niveau van beweringen (Zie: Par. 7(a)) Aard
A9. The auditor's assessed risks may affect both the types of audit procedures to be performed and their combination. For example, when an assessed risk is high, the auditor may confirm the completeness of the terms of a contract with the counterparty, in addition to inspecting the document. Further, certain audit procedures may be more appropriate for some assertions than others. For example, in relation to revenue, tests of controls may be most responsive to the assessed risk of misstatement of the completeness assertion, whereas substantive procedures may be most responsive to the assessed risk of misstatement of the occurrence assertion.	A9. De door de auditor ingeschatte risico's kunnen zowel van invloed zijn op beide soorten van controlewerkzaamheden die moeten worden uitgevoerd als op de combinatie daarvan. Wanneer bijvoorbeeld een risico als hoog wordt ingeschat kan de auditor de volledigheid van de contractvoorwaarden laten bevestigen door de tegenpartij, in aanvulling op het inspecteren van het document. Verder kunnen sommige controlewerkzaamheden meer geschikt zijn voor bepaalde beweringen dan voor andere. Met betrekking tot bijvoorbeeld opbrengsten is het mogelijk dat toetsingen van interne beheersingsmaatregelen het beste inspelen op het ingeschatte risico van een afwijking betreffende de bewering 'volledigheid', terwijl gegevensgerichte controles het beste inspelen op het ingeschatte risico van een afwijking betreffende de bewering 'het voorkomen'.
A10. The reasons for the assessment given to a risk are relevant in determining the nature of audit procedures. For example, if an assessed risk is lower because of the particular characteristics of a class of transactions without consideration of the related controls, then the auditor may determine that substantive analytical procedures alone provide sufficient appropriate audit evidence. On the other hand, if the assessed risk is lower because of internal controls, and the auditor intends to base the substantive procedures on that low assessment, then the auditor performs tests of those controls, as required by paragraph 8(a). This may be the case, for example, for a class of transactions of reasonably uniform, non-complex characteristics that are routinely processed and controlled by the entity's information system.	A10. De redenen die bij de inschatting van een risico worden gegeven zijn van belang bij het bepalen van de aard van de controlewerkzaamheden. Indien bijvoorbeeld een risico als lager wordt ingeschat vanwege de kenmerken van een bepaalde transactiestroom en los van de daarop betrekkinghebbende interne beheersingsmaatregelen, kan de auditor bepalen dat het enkel uitvoeren van gegevensgerichte cijferanalyses voldoende en geschikte controle-informatie verschaft. Indien daarentegen een risico lager wordt ingeschat vanwege interne beheersingsmaatregelen en de auditor voornemens is gegevensgerichte controles op te zetten uitgaande van deze inschatting als laag, voert hij toetsingen van interne beheersingsmaatregelen uit zoals op grond van paragraaf 8(a) is vereist. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij een transactiestroom met redelijk gelijksoortige, niet gecompliceerde kenmerken die routinematig wordt verwerkt en door het informatiesysteem van de entiteit intern wordt beheerst.
Timing	Timing
A11. The auditor may perform tests of controls or substantive procedures at an interim date or at the period end. The higher the risk of material misstatement, the more likely it is that the auditor may decide it is more effective to perform substantive procedures nearer to, or at, the period end rather than at an earlier date, or to perform audit procedures unannounced or at unpredictable times (for example, performing audit procedures at selected locations on an unannounced basis). This is particularly relevant when considering the response to the risks of fraud. For example, the auditor may conclude that, when the risks of intentional misstatement or manipulation have been identified, audit procedures to extend audit conclusions from interim date to the period end would not be effective.	A11. De auditor kan toetsingen van interne beheersingsmaatregelen dan wel gegevensgerichte controles op een tussentijdse datum uitvoeren of aan het einde van de periode. Hoe groter het risico van een afwijking van materieel belang, des te groter is de waarschijnlijkheid dat de auditor kan besluiten dat het meer doeltreffend is om gegevensgerichte controles uit te voeren op of rond de einddatum van de verslagperiode, dan op een daaraan voorafgaande datum, dan wel om controlewerkzaamheden onaangekondigd of op onverwachte momenten uit te voeren (bijvoorbeeld door controlewerkzaamheden uit te voeren op specifiek uitgekozen locaties op onaangekondigde basis). Dit is in het bijzonder van belang bij het overwegen van de wijze waarop kan worden ingespeeld op de risico's van fraude. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat de auditor, wanneer de risico's van opzettelijke afwijkingen of van manipulatie is onderkend, tot het besluit komt dat het niet doeltreffend zou zijn om controlewerkzaamheden uit te voeren teneinde de controlebevindingen van een tussentijdse datum door te trekken naar het einde van de verslagperiode.
A12. On the other hand, performing audit procedures before the period end may assist the auditor in	A12. Anderzijds kunnen controlewerkzaamheden die voorafgaand aan de einddatum van de verslagperiode

identifying significant matters at an early stage of the audit, and consequently resolving them with the assistance of management or developing an effective audit approach to address such matters.	worden uitgevoerd, een hulpmiddel voor de auditor zijn om belangrijke aangelegenheden in een vroeg stadium van de controle te onderkennen waarna hij deze met behulp van het management kan oplossen, of voor dergelijke zaken een doeltreffende controlebenadering kan opzetten.
A13. In addition, certain audit procedures can be performed only at or after the period end, for example: <ul style="list-style-type: none"> • Agreeing the financial statements to the accounting records; • Examining adjustments made during the course of preparing the financial statements; and • Procedures to respond to a risk that, at the period end, the entity may have entered into improper sales contracts, or transactions may not have been finalized. 	A13. Bovendien kunnen sommige controlewerkzaamheden alleen op of na de einddatum van de verslagperiode worden uitgevoerd, bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • het aansluiten van de financiële overzichten met de administratie; • het onderzoeken van tijdens het opstellen van de financiële overzichten aangebrachte aanpassingen; en • werkzaamheden die inspelen op het risico dat de entiteit aan het einde van de periode onbehoorlijke verkoopovereenkomsten kan zijn aangegaan of transacties op de einddatum van de periode niet zou hebben afgerond.
A14. Further relevant factors that influence the auditor's consideration of when to perform audit procedures include the following: <ul style="list-style-type: none"> • The control environment. • When relevant information is available (for example, electronic files may subsequently be overwritten, or procedures to be observed may occur only at certain times). • The nature of the risk (for example, if there is a risk of inflated revenues to meet earnings expectations by subsequent creation of false sales agreements, the auditor may wish to examine contracts available on the date of the period end). • The period or date to which the audit evidence relates. 	A14. Verdere relevante factoren die van invloed zijn op de overweging van de auditor op welk moment hij controlewerkzaamheden uitvoert zijn onder meer de volgende: <ul style="list-style-type: none"> • de interne beheersingsomgeving; • het moment waarop relevante informatie beschikbaar is (zo kunnen bijvoorbeeld elektronische bestanden op een later moment worden overschreven of kunnen procedures die moeten worden geobserveerd alleen op bepaalde momenten voorkomen); • de aard van het risico (indien bijvoorbeeld het risico bestaat dat, om te voldoen aan de winstverwachtingen, de opbrengsten als te hoog worden voorgesteld door middel van het vervaardigen van valse verkoopovereenkomsten, zou de auditor wellicht de op de einddatum van de verslagperiode beschikbare contracten wenselijk te onderzoeken); • de periode of de datum waarop de controle-informatie betrekking heeft.
Extent	Omvang
A15. The extent of an audit procedure judged necessary is determined after considering the materiality, the assessed risk, and the degree of assurance the auditor plans to obtain. When a single purpose is met by a combination of procedures, the extent of each procedure is considered separately. In general, the extent of audit procedures increases as the risk of material misstatement increases. For example, in response to the assessed risk of material misstatement due to fraud, increasing sample sizes or performing substantive analytical procedures at a more detailed level may be appropriate. However, increasing the extent of an audit procedure is effective only if the audit procedure itself is relevant to the specific risk.	A15. De omvang van een controlemaatregel die noodzakelijk worden geacht, wordt bepaald na het overwegen van het materieel belang, het ingeschatte risico en de mate van zekerheid die de auditor voornemens is te verkrijgen. Wanneer één bepaalde doelstelling wordt bereikt door middel van een combinatie van werkzaamheden, wordt de omvang van elk van deze werkzaamheden afzonderlijk overwogen. In het algemeen neemt de omvang van de werkzaamheden toe wanneer het risico van een afwijking van materieel belang groter is. Voor het inspelen op het ingeschatte risico van een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude kan bijvoorbeeld een grotere steekproefomvang of het uitvoeren van gegevensgerichte cijferanalyses op een meer gedetailleerd niveau geschikt zijn. Het vergroten van de omvang van controlewerkzaamheden is echter enkel doeltreffend indien de controlemaatregel zelf op het specifieke risico inspeelt.
A16. The use of computer-assisted audit techniques (CAATs) may enable more extensive testing of electronic transactions and account files, which may be useful when the auditor decides to modify the extent of testing, for example, in responding to the risks of material misstatement due to fraud. Such techniques can be used to select sample transactions from key electronic files, to sort transactions with specific characteristics, or to test an entire population instead of a sample.	A16. Het gebruik van auditsoftwaretoepassingen kan een meer uitgebreide toetsing van elektronische transacties en grootboekbestanden mogelijk maken, hetgeen nuttig kan zijn wanneer de auditor tot het besluit komt om de omvang van het toetsen aan te passen, bijvoorbeeld om in te spelen op de risico's van een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude. Dergelijke technieken kunnen worden gebruikt om een steekproef van transacties uit belangrijke elektronische bestanden te trekken, om transacties met specifieke kenmerken te sorteren dan wel om de gehele populatie te toetsen in plaats van enkel een selectie daaruit.
Considerations specific to public sector entities	Overwegingen specifiek voor entiteiten in de publieke sector
A17. For the audits of public sector entities, the audit mandate and any other special auditing requirements may affect the auditor's consideration of the nature, timing and extent of further audit procedures.	A17. Bij het uitvoeren van controles van entiteiten in de publieke sector kunnen het controlemandaat en andere specifieke controlevoorschriften van invloed zijn op de overwegingen van de auditor inzake de aard, timing en omvang van verdere controlewerkzaamheden.
Considerations specific to smaller entities	Overwegingen specifiek voor kleinere entiteiten
A18. In the case of very small entities, there may not be many control activities that could be identified by the auditor, or the extent to which their existence or operation have been documented by the entity may be limited. In such cases, it may be more efficient for the auditor to perform further audit	A18. Bij zeer kleine entiteiten kunnen mogelijk niet veel interne beheersingsactiviteiten door de auditor worden onderkend, of kan de omvang waarin documentatie daarvan door de entiteit is vastgelegd beperkt zijn. Daarom kan het voor de auditor efficiënter zijn om verdere controlewerkzaamheden uit te

procedures that are primarily substantive procedures. In some rare cases, however, the absence of control activities or of other components of control may make it impossible to obtain sufficient appropriate audit evidence.	voeren die hoofdzakelijk bestaan uit gegevensgerichte controles. In sommige zeldzame gevallen maakt het ontbreken van interne beheersingsactiviteiten of van andere componenten van interne beheersing het onmogelijk om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen.
Higher Assessments of Risk (Ref: Para 7(b))	Het als hoger inschatten van het risico (Zie: Par. 7(b))
A19. When obtaining more persuasive audit evidence because of a higher assessment of risk, the auditor may increase the quantity of the evidence, or obtain evidence that is more relevant or reliable, e.g., by placing more emphasis on obtaining third party evidence or by obtaining corroborating evidence from a number of independent sources.	A19. Wanneer omwille van het feit dat het risico als hoger wordt ingeschat meer aannemelijk makende controle-informatie moet worden verkregen, kan de auditor de hoeveelheid onderbouwende informatie doen toenemen, dan wel onderbouwende informatie verkrijgen die relevanter of betrouwbaarder is, bijvoorbeeld door meer nadruk te leggen op het verkrijgen van onderbouwende informatie van derden of door het verkrijgen vanuit een aantal onafhankelijke bronnen van ondersteunende informatie.
<i>Tests of Controls</i>	<i>Toetsingen van interne beheersingsmaatregelen</i>
Designing and Performing Tests of Controls (Ref: Para. 8)	Het opzetten en uitvoeren van toetsingen van interne beheersingsmaatregelen (Zie: Par. 8)
A20. Tests of controls are performed only on those controls that the auditor has determined are suitably designed to prevent, or detect and correct, a material misstatement in an assertion. If substantially different controls were used at different times during the period under audit, each is considered separately.	A20. Toetsingen van interne beheersingsmaatregelen worden alleen uitgevoerd voor die interne beheersingsmaatregelen waarvan de auditor heeft vastgesteld dat deze zodanig zijn opgezet dat ze een afwijking van materieel belang in een bewering kunnen voorkomen, of ontdekken en corrigeren. Indien in belangrijke mate verschillende interne beheersingsmaatregelen werden gehanteerd op verschillende momenten van de periode die wordt gecontroleerd, worden zij allemaal afzonderlijk in overweging genomen.
A21. Testing the operating effectiveness of controls is different from obtaining an understanding of and evaluating the design and implementation of controls. However, the same types of audit procedures are used. The auditor may, therefore, decide it is efficient to test the operating effectiveness of controls at the same time as evaluating their design and determining that they have been implemented.	A21. Het toetsen van de doeltreffende werking van interne beheersingsmaatregelen verschilt van het verwerven van inzicht bij het evalueren van de opzet en bestaan van interne beheersingsmaatregelen. Dezelfde soorten controlewerkzaamheden worden evenwel gehanteerd. Daarom kan de auditor beslissen dat het efficiënt is de doeltreffende werking van interne beheersingsmaatregelen op hetzelfde moment te toetsen als bij het evalueren van de opzet daarvan en het vaststellen dat die zijn geïmplementeerd.
A22. Further, although some risk assessment procedures may not have been specifically designed as tests of controls, they may nevertheless provide audit evidence about the operating effectiveness of the controls and, consequently, serve as tests of controls. For example, the auditor's risk assessment procedures may have included: <ul style="list-style-type: none"> • Inquiring about management's use of budgets. • Observing management's comparison of monthly budgeted and actual expenses. • Inspecting reports pertaining to the investigation of variances between budgeted and actual amounts. These audit procedures provide knowledge about the design of the entity's budgeting policies and whether they have been implemented, but may also provide audit evidence about the effectiveness of the operation of budgeting policies in preventing or detecting material misstatements in the classification of expenses.	A22. Bovendien, hoewel sommige werkzaamheden met betrekking tot het inschatten van risico's niet specifiek zijn opgezet als toetsingen van interne beheersingsmaatregelen, kunnen deze toch controle-informatie verschaffen over de doeltreffende werking van de interne beheersingsmaatregelen en kunnen deze daarom toch als toetsingen van interne beheersingsmaatregelen worden gebruikt. Zo kunnen de werkzaamheden voor de risico-inschatting van de auditor bijvoorbeeld bestaan uit: <ul style="list-style-type: none"> • het inwinnen van inlichtingen over de wijze waarop het management gebruik maakt van begrotingen; • het waarnemen van de door het management gemaakte vergelijking van de begrote en gerealiseerde lasten; • het inspecteren van de verslagen van het onderzoek naar de verschillen tussen de begrote en de gerealiseerde bedragen. Deze controlewerkzaamheden verschaffen informatie met betrekking tot de opzet van de begrotingsprocedures van de entiteit en de vraag of deze zijn ingevoerd maar kunnen ook controle-informatie opleveren over de effectiviteit van de werking van begrotingsprocedures bij het voorkomen of ontdekken van afwijkingen van materieel belang in de rubricering van lasten.
A23. In addition, the auditor may design a test of controls to be performed concurrently with a test of details on the same transaction. Although the purpose of a test of controls is different from the purpose of a test of details, both may be accomplished concurrently by performing a test of controls and a test of details on the same transaction, also known as a dual-purpose test. For example, the auditor may design, and evaluate the results of, a test to examine an invoice to determine whether it has been approved and to provide substantive audit evidence of a transaction. A dual-purpose test is designed and evaluated by considering each purpose of the test separately.	A23. Daarnaast kan de auditor een toetsing van interne beheersingsmaatregelen controle opzetten die gelijktijdig wordt uitgevoerd met een detailcontrole voor dezelfde transactie. Hoewel het doel van een toetsing van interne beheersingsmaatregelen verschilt van het doel van een detailcontrole kunnen beide gelijktijdig worden bereikt door het uitvoeren van een toetsing van interne beheersingsmaatregelen en een detailcontrole voor dezelfde transactie, ook wel bekend als de "dual-purpose test". Zo kan de auditor bijvoorbeeld een toetsing opzetten ten behoeve van het onderzoeken van een factuur alsmede de uitkomsten daarvan evalueren om vast te stellen of deze is goedgekeurd en om gegevensgerichte controle-informatie over de transactie te verkrijgen. Een "dual-purpose test" wordt opgezet en geëvalueerd door elke doelstelling van de toetsing afzonderlijk in acht te nemen.

<p>A24. In some cases, as discussed in ISA 315, the auditor may find it impossible to design effective substantive procedures that by themselves provide sufficient appropriate audit evidence at the assertion level.⁵ This may occur when an entity conducts its business using IT and no documentation of transactions is produced or maintained, other than through the IT system. In such cases, paragraph 8(b) requires the auditor to perform tests of relevant controls.</p>	<p>A24. Zoals is besproken in ISA 315, kan de auditor het in sommige gevallen wellicht onmogelijk achten om doeltreffende gegevensgerichte controles op te zetten waarmee op het niveau van beweringen voldoende en geschikte controle-informatie kan worden verkregen⁶. Dit kan zich voordoen wanneer de entiteit met een geautomatiseerd systeem werkt en van de transacties geen documentatie wordt vervaardigd of bewaard, anders dan via het geautomatiseerde systeem zelf. In dergelijke gevallen is op grond van paragraaf 8(b) vereist dat de auditor de relevante interne beheersingsmaatregelen toetst.</p>
<p>Audit Evidence and Intended Reliance (Ref: Para. 9)</p>	<p>Controle-informatie en de voorgenomen mate waarin op interne beheersingsmaatregelen wordt gesteund. (Zie: Para. 9)</p>
<p>A25. A higher level of assurance may be sought about the operating effectiveness of controls when the approach adopted consists primarily of tests of controls, in particular where it is not possible or practicable to obtain sufficient appropriate audit evidence only from substantive procedures.</p>	<p>A25. Er kan worden gezocht naar een hoger betrouwbaarheidsniveau inzake de doeltreffende werking van interne beheersingsmaatregelen wanneer de gekozen controlebenadering voornamelijk bestaat uit toetsingen van interne beheersingsmaatregelen, met name wanneer het niet mogelijk of wanneer het niet realiseerbaar is om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen uit alleen gegevensgerichte controles.</p>
<p>Nature and Extent of Tests of Controls Other audit procedures in combination with inquiry (Ref: Para. 10(a))</p>	<p>Aard en omvang van toetsingen van interne beheersingsmaatregelen Andere controlewerkzaamheden in combinatie met het inwinnen van inlichtingen (Zie: Par.10(a))</p>
<p>A26. Inquiry alone is not sufficient to test the operating effectiveness of controls. Accordingly, other audit procedures are performed in combination with inquiry. In this regard, inquiry combined with inspection or reperformance may provide more assurance than inquiry and observation, since an observation is pertinent only at the point in time at which it is made.</p>	<p>A26. Het verzoeken om inlichtingen alleen is niet voldoende om de doeltreffende werking van interne beheersingsmaatregelen te toetsen. Daarom worden andere controlewerkzaamheden uitgevoerd in combinatie met het verzoeken om inlichtingen. In dit opzicht zou het verzoeken om inlichtingen, in combinatie met inspectie of met het opnieuw uitvoeren van werkzaamheden, meer betrouwbaarheid kunnen verschaffen dan het verzoeken om inlichtingen samen met observatie, omdat een observatie slechts betrekking kan hebben op het moment dat deze wordt gedaan.</p>
<p>A27. The nature of the particular control influences the type of procedure required to obtain audit evidence about whether the control was operating effectively. For example, if operating effectiveness is evidenced by documentation, the auditor may decide to inspect it to obtain audit evidence about operating effectiveness. For other controls, however, documentation may not be available or relevant. For example, documentation of operation may not exist for some factors in the control environment, such as assignment of authority and responsibility, or for some types of control activities, such as control activities performed by a computer. In such circumstances, audit evidence about operating effectiveness may be obtained through inquiry in combination with other audit procedures such as observation or the use of CAATs.</p>	<p>A27. De aard van een bepaalde interne beheersingsmaatregel heeft invloed op de soort controlewerkzaamheden die vereist zijn om controle-informatie te verkrijgen over de doeltreffende werking van deze interne beheersingsmaatregel. Indien bijvoorbeeld de doeltreffende werking blijkt uit documentatie kan de auditor besluiten die documentatie te inspecteren om controle-informatie over de doeltreffende werking te verkrijgen. Voor andere interne beheersingsmaatregelen is er evenwel mogelijk geen documentatie aanwezig of is deze niet relevant. Zo is het mogelijk dat er over de werking van sommige onderdelen van de interne beheersingsomgeving geen documentatie beschikbaar is, zoals voor de wijze waarop bevoegdheden en verantwoordelijkheden worden toegekend, of voor sommige interne beheersingsactiviteiten zoals interne beheersingsactiviteiten die op geautomatiseerde wijze worden uitgevoerd. In dergelijke omstandigheden kan wellicht controle-informatie over de doeltreffende werking worden verkregen door een samenstel van controlewerkzaamheden zoals het verzoeken om inlichtingen in combinatie met controlewerkzaamheden, zoals observatie of het gebruikmaken van auditsoftwaretoepassingen.</p>
<p>Extent of tests of controls</p>	<p>Omvang van toetsingen van interne beheersingsmaatregelen</p>
<p>A28. When more persuasive audit evidence is needed regarding the effectiveness of a control, it may be appropriate to increase the extent of testing of the control. As well as the degree of reliance on controls, matters the auditor may consider in determining the extent of tests of controls include the following:</p> <ul style="list-style-type: none"> • The frequency of the performance of the control by the entity during the period. • The length of time during the audit period that the auditor is relying on the operating effectiveness of the control. • The expected rate of deviation from a control. • The relevance and reliability of the audit evidence to be obtained regarding the operating 	<p>A28. Wanneer meer overtuigende controle-informatie nodig is met betrekking tot de effectiviteit van een interne beheersingsmaatregel kan het passend zijn de omvang van toetsingen van interne beheersingsmaatregelen te doen toenemen. Evenals ten aanzien van de mate waarin de auditor steunt op interne beheersingsmaatregelen kan hij bij het bepalen van de omvang van de toetsingen van interne beheersingsmaatregelen onder meer het volgende in aanmerking nemen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de frequentie waarmee de entiteit de interne beheersingsmaatregel gedurende de periode heeft uitgevoerd; • de tijdsduur tijdens de controleperiode waarin de auditor op de doeltreffende werking van de interne beheersingsmaatregelen steunt;

⁵ ISA 315, paragraph 30.

⁶ ISA 315, paragraaf 30.

ISA 330

<p>effectiveness of the control at the assertion level.</p> <ul style="list-style-type: none"> The extent to which audit evidence is obtained from tests of other controls related to the assertion. <p>ISA 530⁷ contains further guidance on the extent of testing.</p>	<ul style="list-style-type: none"> het verwachte mate waarin mag worden afgeweken van een interne beheersingsmaatregel; de relevantie en de betrouwbaarheid van de controle-informatie die moet worden verkregen met betrekking tot de doeltreffende werking van de interne beheersingsmaatregel op het niveau van beweringen; de mate waarin controle-informatie wordt verkregen uit andere toetsingen van interne beheersingsmaatregelen die op de bewering betrekking hebben. <p>ISA 530⁸ bevat verdere richtlijnen voor de omvang van de toetsing.</p>
<p>A29. Because of the inherent consistency of IT processing, it may not be necessary to increase the extent of testing of an automated control. An automated control can be expected to function consistently unless the program (including the tables, files, or other permanent data used by the program) is changed. Once the auditor determines that an automated control is functioning as intended (which could be done at the time the control is initially implemented or at some other date), the auditor may consider performing tests to determine that the control continues to function effectively. Such tests might include determining that:</p> <ul style="list-style-type: none"> Changes to the program are not made without being subject to the appropriate program change controls, The authorized version of the program is used for processing transactions, and Other relevant general controls are effective. Such tests also might include determining that changes to the programs have not been made, as may be the case when the entity uses packaged software applications without modifying or maintaining them. For example, the auditor may inspect the record of the administration of IT security to obtain audit evidence that unauthorized access has not occurred during the period. 	<p>A29. Vanwege de inherente consistentie van geautomatiseerde gegevensverwerking behoeft het wellicht niet noodzakelijk te zijn om de omvang van toetsingen van interne beheersingsmaatregelen betreffende een geautomatiseerde interne beheersingsmaatregel te vergroten. Van een geautomatiseerde interne beheersingsmaatregel kan worden verwacht dat deze consistent werkt tenzij in het programma (met inbegrip van tabellen, bestanden of andere permanente data die door het programma worden gebruikt) wijzigingen zijn geïmplementeerd. Nadat de auditor heeft vastgesteld dat de geautomatiseerde interne beheersingsmaatregel naar behoren werkt (hetgeen kan plaatsvinden op het moment dat deze interne beheersingsmaatregel voor het eerst is geïmplementeerd, of op elk ander moment), kan hij overwegen welke werkzaamheden moeten worden uitgevoerd om vast te stellen dat de interne beheersingsmaatregel doeltreffend blijft werken. Dergelijke toetsingen zouden kunnen inhouden het vaststellen dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> geen wijzigingen in het programma zijn aangebracht buiten de passende interne beheersmaatregelen inzake programmawijzigingen om; de geautoriseerde versie van het programma is gebruikt voor het verwerken van transacties; en dat andere relevante <i>general controls</i> doeltreffend werken. Tot dergelijke werkzaamheden zou ook kunnen behoren het vaststellen dat geen wijzigingen in de programma's zijn aangebracht, bijvoorbeeld bij gebruik door de entiteit van standaardsoftwaretoepassingen zonder dat wijzigingen worden aangebracht of onderhoud wordt gepleegd. Zo kan de auditor bijvoorbeeld de registratie van de <i>IT security</i> inspecteren om controle-informatie te verkrijgen dat gedurende de periode geen ongeautoriseerde toegang heeft plaatsgevonden.
<p>Testing of indirect controls (Ref: Para. 10(b))</p>	<p>Het toetsen van indirecte interne beheersingsmaatregelen (Zie: Par. 10(b))</p>
<p>A30. In some circumstances, it may be necessary to obtain audit evidence supporting the effective operation of indirect controls. For example, when the auditor decides to test the effectiveness of a user review of exception reports detailing sales in excess of authorized credit limits, the user review and related follow up is the control that is directly of relevance to the auditor. Controls over the accuracy of the information in the reports (for example, the general IT controls) are described as 'indirect' controls.</p>	<p>A30. In sommige gevallen kan het noodzakelijk zijn controle-informatie te verkrijgen ter ondersteuning van de doeltreffende werking van indirecte beheersingsmaatregelen. Wanneer bijvoorbeeld de auditor besluit een toetsing uit te voeren op de effectiviteit van een review door een gebruiker van een uitzonderingsrapportage waarin verkopen staan vermeld die de geautoriseerde kredietlimiet overschrijden, vormen zowel de beoordeling door de gebruiker als de daarmee verbandhoudende opvolging van de interne beheersingsmaatregel die voor de auditor van direct belang is. Interne beheersingsmaatregelen met betrekking tot het accuraat zijn van de in de rapportage opgenomen informatie (bijvoorbeeld de <i>general IT controls</i>) worden aangeduid als 'indirecte' interne beheersingsmaatregelen.</p>
<p>A31. Because of the inherent consistency of IT processing, audit evidence about the implementation of an automated application control, when considered in combination with audit evidence about the operating effectiveness of the entity's general controls (in particular, change controls), may also provide substantial audit evidence about its operating effectiveness.</p>	<p>A31. Als gevolg van de inherente consistentie bij geautomatiseerde gegevensverwerking kan controle-informatie over de implementatie van geautomatiseerde <i>application controls</i>, gezien in combinatie met controle-informatie over de doeltreffende werking van de <i>general controls</i> van de entiteit (in het bijzonder de interne beheersingsmaatregelen betreffende wijzigingen binnen de geautomatiseerde systemen) tevens belangrijke controle-informatie verschaffen met betrekking tot de doeltreffende werking daarvan.</p>

⁷ ISA 530, "Audit Sampling."

⁸ ISA 530, 'Het gebruik van steekproeven bij een controle'.

Timing of Tests of Controls Intended period of reliance (Ref: Para. 11)	Timing van toetsingen van interne beheersingsmaatregelen De periode waarin op de interne beheersingsmaatregelen zal worden gesteund (Zie: Par. 11)
A32. Audit evidence pertaining only to a point in time may be sufficient for the auditor's purpose, for example, when testing controls over the entity's physical inventory counting at the period end. If, on the other hand, the auditor intends to rely on a control over a period, tests that are capable of providing audit evidence that the control operated effectively at relevant times during that period are appropriate. Such tests may include tests of the entity's monitoring of controls.	A32. Controle-informatie die alleen betrekking heeft op een bepaald moment kan voldoende zijn voor het door de auditor beoogde doel, bijvoorbeeld bij het toetsen van de interne beheersingsmaatregelen betreffende de voorraadopname op de einddatum van de verslagperiode. Indien de auditor echter voornemens is gedurende een bepaalde periode te steunen op een interne beheersingsmaatregel, zijn controles passend die het mogelijk maken controle-informatie te verschaffen dat de interne beheersingsmaatregel op relevante momenten tijdens die periode doeltreffend heeft gewerkt. Deze controles kunnen onder meer bestaan uit het toetsen van de wijze waarop deze entiteit de interne beheersingsmaatregelen monitoort.
Using audit evidence obtained during an interim period (Ref: Para. 12 (b))	Gebruikmaken van controle-informatie die tijdens een tussentijdse periode is verkregen (Zie: Par. 12 (b))
A33. Relevant factors in determining what additional audit evidence to obtain about controls that were operating during the period remaining after an interim period, include: <ul style="list-style-type: none"> • The significance of the assessed risks of material misstatement at the assertion level. • The specific controls that were tested during the interim period, and significant changes to them since they were tested, including changes in the information system, processes, and personnel. • The degree to which audit evidence about the operating effectiveness of those controls was obtained. • The length of the remaining period. • The extent to which the auditor intends to reduce further substantive procedures based on the reliance of controls. • The control environment. 	A33. Relevante factoren bij het bepalen welke aanvullende controle-informatie moet worden verkregen over interne beheersingsmaatregelen die gedurende de periode na de tussentijdse periode hebben gewerkt zijn onder meer: <ul style="list-style-type: none"> • de significantie van de ingeschatte risico's van een afwijking van materieel belang op het niveau van beweringen; • de specifieke interne beheersingsmaatregelen die tijdens de tussentijdse periode werden getoetst, alsmede de belangrijke wijzingen daarin vanaf het moment dat zij werden getoetst, waaronder wijzingen in het informatiesysteem, in de processen en in het personeel; • de mate waarin controle-informatie over de doeltreffende werking van die maatregelen is verkregen; • de duur van het resterende deel van de periode; • de mate waarin de auditor voornemens is de uitvoering van gegevensgerichte controlewerkzaamheden te beperken op basis van het steunen op interne beheersingsmaatregelen; • de interne beheersingsomgeving.
A34. Additional audit evidence may be obtained, for example, by extending tests of controls over the remaining period or testing the entity's monitoring of controls.	A34. Aanvullende controle-informatie kan bijvoorbeeld worden verkregen door toetsingen van interne beheersingsmaatregelen uit te voeren voor wat betreft het resterende deel van de periode dan wel door te toetsen hoe de entiteit de interne beheersingsmaatregelen monitoort.
Using audit evidence obtained in previous audits (Ref: Para. 13)	Gebruikmaken van controle-informatie die tijdens vorige controles is verkregen (Zie: Par. 13)
A35. In certain circumstances, audit evidence obtained from previous audits may provide audit evidence where the auditor performs audit procedures to establish its continuing relevance. For example, in performing a previous audit, the auditor may have determined that an automated control was functioning as intended. The auditor may obtain audit evidence to determine whether changes to the automated control have been made that affect its continued effective functioning through, for example, inquiries of management and the inspection of logs to indicate what controls have been changed. Consideration of audit evidence about these changes may support either increasing or decreasing the expected audit evidence to be obtained in the current period about the operating effectiveness of the controls.	A35. In sommige omstandigheden kan controle-informatie die bij vorige controles is verkregen controle-informatie verschaffen wanneer de auditor controlewerkzaamheden uitvoert om de blijvende relevantie daarvan vast te stellen. Zo kan de auditor bijvoorbeeld tijdens het uitvoeren van een vorige controle hebben vastgesteld dat een geautomatiseerde interne beheersingsmaatregel naar behoren werkte. De auditor kan vervolgens controle-informatie verkrijgen om vast te stellen of er aan de geautomatiseerde interne beheersingsmaatregel wijzigingen zijn aangebracht die van invloed zijn op de doorlopende doeltreffende werking, bijvoorbeeld door het verzoeken om inlichtingen bij het management alsmede door logboeken te inspecteren teneinde vast te stellen welke interne beheersingsmaatregelen werden gewijzigd. Het in overweging nemen van de controle-informatie over deze wijzigingen kan leiden tot een toe- of afname van de in de lopende periode te verkrijgen controle-informatie over de doeltreffende werking van de interne beheersingsmaatregelen.
Controls that have changed from previous audits (Ref: Para. 14(a))	Interne beheersingsmaatregelen die zijn gewijzigd sinds vorige controles (Zie: Par. 14(a))
A36. Changes may affect the relevance of the audit evidence obtained in previous audits such that there may no longer be a basis for continued reliance. For example, changes in a system that enable an entity to receive a new report from the system probably do not affect the relevance of audit evidence from a previous audit; however, a change that causes data to be accumulated or calculated differently does affect it.	A36. Wijzigingen kunnen de relevantie van de bij vorige controles verkregen controle-informatie aantasten zodat hierop niet langer kan worden gesteund. Zo hebben bijvoorbeeld wijzigingen in een systeem die een entiteit in staat stellen een nieuw verslag uit dit systeem te verkrijgen waarschijnlijk geen invloed op de relevantie van de bij een vorige controle verkregen controle-informatie; een wijziging waardoor data op een andere manier worden gegroepeerd of berekend heeft hierop echter wel een invloed.
Controls that have not changed from previous audits (Ref: Para. 14(b))	Interne beheersingsmaatregelen die niet zijn gewijzigd sinds vorige controles (Zie: Par. 14(b))
A37. The auditor's decision on whether to rely on audit evidence obtained in previous audits for controls	A37. De beslissing van de auditor om al dan niet te steunen op de controle-informatie die bij vorige

<p>that:</p> <p>(a) Have not changed since they were last tested; and</p> <p>(b) Are not controls that mitigate a significant risk,</p> <p>is a matter of professional judgment. In addition, the length of time between retesting such controls is also a matter of professional judgment, but is required by paragraph 14 (b) to be at least once in every third year.</p>	<p>controles is verkregen voor interne beheersingsmaatregelen die:</p> <p>(a) niet zijn gewijzigd nadat zij de laatste keer zijn getoetst; en</p> <p>(b) geen interne beheersingsmaatregelen vormen die erop gericht zijn een significant risico te mitigeren is een kwestie van <i>professional judgment</i>. Bovendien is ook de tijdsduur die is verstreken tot het moment waarop dergelijke interne beheersingsmaatregelen opnieuw worden getoetst een kwestie van <i>professional judgment</i>, hoewel op grond van paragraaf 14(b) is vereist dat deze toetsing ten minste één keer per drie jaar wordt uitgevoerd.</p>
<p>A38. In general, the higher the risk of material misstatement, or the greater the reliance on controls, the shorter the time period elapsed, if any, is likely to be. Factors that may decrease the period for retesting a control, or result in not relying on audit evidence obtained in previous audits at all, include the following:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A deficient control environment. • Deficient monitoring of controls. • A significant manual element to the relevant controls. • Personnel changes that significantly affect the application of the control. • Changing circumstances that indicate the need for changes in the control. • Deficient general IT-controls. 	<p>A38. In het algemeen geldt dat hoe groter het risico van een afwijking van materieel belang is, of hoe meer wordt gesteund op de interne beheersingsmaatregelen, des te korter naar alle waarschijnlijkheid de periode zal zijn, voor zover bestaande, die is verstreken sinds het moment van de laatste toetsing. Factoren die deze periode kunnen verkorten, of die ertoe leiden dat in het geheel niet wordt gesteund op de bij vorige controles verkregen controle-informatie, zijn onder meer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een tekortschietende interne beheersingsomgeving; • het tekortschietende monitoren van de interne beheersingsmaatregelen; • een belangrijk handmatig element in de relevante interne beheersingsmaatregelen; • wijzigingen in de personeelsbezetting die een significante invloed hebben op de toepassing van de interne beheersingsmaatregelen; • veranderende omstandigheden die wijzigingen in de interne beheersingsmaatregelen noodzakelijk maken; • tekortschietende <i>general IT controls</i>.
<p>A39. When there are a number of controls for which the auditor intends to rely on audit evidence obtained in previous audits, testing some of those controls in each audit provides corroborating information about the continuing effectiveness of the control environment. This contributes to the auditor's decision about whether it is appropriate to rely on audit evidence obtained in previous audits.</p>	<p>A39. Indien de auditor voornemens is voor een aantal interne beheersingsmaatregelen te steunen op de bij vorige controles verkregen controle-informatie verschaft het toetsen van een aantal van deze interne beheersingsmaatregelen gedurende elke controleperiode overtuigende informatie over de blijvende doeltreffende werking van de interne beheersingsomgeving. Dit levert een bijdrage aan de beslissing van de auditor of het passend is te steunen op de bij vorige controles verkregen controle-informatie.</p>
<p>Evaluating the Operating Effectiveness of Controls (Ref: Para. 16-17)</p>	<p>Het evalueren van de doeltreffende werking van interne beheersingsmaatregelen (Zie: Par. 16-17)</p>
<p>A40. A material misstatement detected by the auditor's procedures is a strong indicator of the existence of a significant deficiency in internal control.</p>	<p>A40. Een afwijking van materieel belang die door de werkzaamheden van de auditor wordt ontdekt is een sterke aanwijzing van het bestaan van een significante tekortkoming in de interne beheersing.</p>
<p>A41. The concept of effectiveness of the operation of controls recognizes that some deviations in the way controls are applied by the entity may occur. Deviations from prescribed controls may be caused by such factors as changes in key personnel, significant seasonal fluctuations in volume of transactions and human error. The detected rate of deviation, in particular in comparison with the expected rate, may indicate that the control cannot be relied on to reduce risk at the assertion level to that assessed by the auditor.</p>	<p>A41. Het concept van de effectiviteit van de werking van interne beheersingsmaatregelen onderkent dat er enige deviaties kunnen optreden in de wijze waarop de interne beheersingsmaatregelen door de entiteit worden toegepast. Deviaties ten opzichte van de voorgeschreven interne beheersingsmaatregelen kunnen worden veroorzaakt door factoren als wijzigingen in de personeelsbezetting van belangrijke functies, significante seizoensgebonden fluctuaties in het aantal transacties en menselijke fouten. De ontdekte mate waarin mag worden afgeweken, met name in vergelijking met de verwachte mate, kan een aanwijzing zijn dat niet kan worden gesteund op de interne beheersingsmaatregel, teneinde het risico op het niveau van beweringen terug te brengen naar het niveau dat door de auditor was ingeschat.</p>
<p>Substantive Procedures (Ref: Para. 18)</p>	<p>Gegevensgerichte controles (Zie: Par. 18)</p>
<p>A42. Paragraph 18 requires the auditor to design and perform substantive procedures for each material class of transactions, account balance, and disclosure, irrespective of the assessed risks of material misstatement. This requirement reflects the facts that:</p> <p>(i) the auditor's assessment of risk is judgmental and so may not identify all risks of material misstatement; and</p> <p>(ii) there are inherent limitations to internal control, including management override.</p>	<p>A42. Op grond van paragraaf 20 is vereist dat de auditor gegevensgerichte controles opzet en uitvoert voor elk van de van materieel belang zijnde transactiestromen, rekeningsaldi en in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen, ongeacht de ingeschatte risico's van een afwijking van materieel belang. Deze vereiste geeft weer dat:</p> <p>(i) de risico-inschatting door de auditor een kwestie van oordeelsvorming is en daardoor dus niet alle risico's van een afwijking van materieel belang zou kunnen onderkennen en</p> <p>(ii) er inherente beperkingen zijn met betrekking tot de interne beheersing, waaronder het doorbreken daarvan door het management.</p>
<p>Nature and Extent of Substantive Procedures</p>	<p>Aard en omvang van gegevensgerichte controles</p>
<p>A43. Depending on the circumstances, the auditor may determine that:</p>	<p>A43. Afhankelijk van de omstandigheden kan de auditor bijvoorbeeld besluiten dat:</p>

ISA 330

<ul style="list-style-type: none"> Performing only substantive analytical procedures will be sufficient to reduce audit risk to an acceptably low level. For example, where the auditor's assessment of risk is supported by audit evidence from tests of controls. Only tests of details are appropriate. A combination of substantive analytical procedures and tests of details are most responsive to the assessed risks. 	<ul style="list-style-type: none"> het uitvoeren van alleen gegevensgerichte cijferanalyses voldoende zal zijn om het controlerisico terug te brengen tot een aanvaardbaar laag niveau. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de risico-inschatting door de auditor wordt onderbouwd door controle-informatie die is verkregen uit toetsingen van interne beheersingsmaatregelen; alleen detailcontroles geschikt zijn; een combinatie van gegevensgerichte cijferanalyse en detailcontroles het beste is om op de ingeschatte risico's in te spelen.
<p>A44. Substantive analytical procedures are generally more applicable to large volumes of transactions that tend to be predictable over time. ISA 520⁹ establishes requirements and provides guidance on the application of analytical procedures during an audit.</p>	<p>A44. In het algemeen kan gegevensgerichte cijferanalyses beter worden gebruikt ten aanzien van grote aantallen transacties die in de tijd min of meer voorspelbaar zijn. ISA 520¹⁰ stelt vereisten vast en geeft richtlijnen inzake de uitvoering van cijferanalyse tijdens een controle.</p>
<p>A45. The nature of the risk and assertion is relevant to the design of tests of details. For example, tests of details related to the existence or occurrence assertion may involve selecting from items contained in a financial statement amount and obtaining the relevant audit evidence. On the other hand, tests of details related to the completeness assertion may involve selecting from items that are expected to be included in the relevant financial statement amount and investigating whether they are included.</p>	<p>A45. De aard van het risico en van de bewering is van belang voor het opzetten van detailcontroles. Detailcontroles betreffende de beweringen 'het bestaan' en 'het vóórkomen' zouden de selectie kunnen inhouden uit items die in een in de financiële overzichten opgenomen bedrag zijn begrepen alsmede het verkrijgen van de daarop betrekking hebbende controle-informatie. Aan de andere kant kunnen detailcontroles betreffende de bewering 'volledigheid' de selectie inhouden uit items waarvan wordt verwacht dat zij in het desbetreffende in de financiële overzichten opgenomen bedrag zijn begrepen, alsmede het onderzoeken of dit inderdaad het geval is.</p>
<p>A46. Because the assessment of the risk of material misstatement takes account of internal control, the extent of substantive procedures may need to be increased when the results from tests of controls are unsatisfactory. However, increasing the extent of an audit procedure is appropriate only if the audit procedure itself is relevant to the specific risk.</p>	<p>A46. Omdat de inschatting van het risico van een afwijking van materieel belang rekening houdt met de interne beheersing, kan de omvang van de gegevensgerichte controles moeten toenemen wanneer de uitkomsten uit de toetsingen van interne beheersingsmaatregelen onbevredigend zijn. Het opvoeren van de omvang van een controlemaatregel is echter alleen passend als deze werkzaamheden zelf relevant zijn voor specifieke risico.</p>
<p>A47. In designing tests of details, the extent of testing is ordinarily thought of in terms of the sample size. However, other matters are also relevant, including whether it is more effective to use other selective means of testing. See ISA 530 for additional guidance.¹¹</p>	<p>A47. Bij het opzetten van detailcontroles wordt de omvang van de te toetsen posten gewoonlijk uitgedrukt in termen van de steekproefomvang. Andere aangelegenheden zijn daarbij echter ook relevant, waaronder de vraag of het meer doeltreffend is andere selectiemethoden gericht op toetsing te hanteren. ISA 530 verschaft hierover aanvullende richtlijnen¹².</p>

⁹ ISA 520, "Analytical Procedures."

¹⁰ ISA 520, 'Cijferanalyse'.

¹¹ ISA 500, "Audit Evidence," paragraph 10.

¹² ISA 500, 'Controle-informatie', paragraaf 10.

Considering Whether External Confirmation Procedures Are to Be Performed (Ref: Para. 19)	Het in overweging nemen of werkzaamheden inzake externe bevestiging moeten worden uitgevoerd (Zie: Par. 19)
<p>A48. External confirmation procedures frequently are relevant when addressing assertions associated with account balances and their elements, but need not be restricted to these items. For example, the auditor may request external confirmation of the terms of agreements, contracts, or transactions between an entity and other parties. External confirmation procedures also may be performed to obtain audit evidence about the absence of certain conditions. For example, a request may specifically seek confirmation that no “side agreement” exists that may be relevant to an entity’s revenue cut-off assertion. Other situations where external confirmation procedures may provide relevant audit evidence in responding to assessed risks of material misstatement include:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bank balances and other information relevant to banking relationships. • Accounts receivable balances and terms. • Inventories held by third parties at bonded warehouses for processing or on consignment. • Property title deeds held by lawyers or financiers for safe custody or as security. • Investments held for safekeeping by third parties, or purchased from stockbrokers but not delivered at the balance sheet date. • Amounts due to lenders, including relevant terms of repayment and restrictive covenants. • Accounts payable balances and terms. 	<p>A48. Werkzaamheden inzake externe bevestigingen zijn frequent relevant in situaties gericht op beweringen geassocieerd met rekeningsaldi en de elementen daarvan, maar moeten niet tot deze elementen worden beperkt. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat de auditor verzoekt om externe bevestiging van de voorwaarden van akkoorden, contracten of transacties afgesloten tussen en entiteit en andere partijen. Werkzaamheden inzake externe bevestiging kunnen tevens worden uitgevoerd om controle-informatie te verkrijgen over het niet vervuld zijn van bepaalde voorwaarden. Zo kan bijvoorbeeld een verzoek specifiek de bevestiging nastreven dat er geen ‘side agreements’ bestaan die relevant kunnen zijn voor de afgrenzingsbewering voor de opbrengsten van een entiteit. Andere situaties waarin werkzaamheden inzake externe bevestigingen relevante controle-informatie kunnen verschaffen bij het inspelen op ingeschatte risico’s van een afwijking van materieel belang omvatten :</p> <ul style="list-style-type: none"> • De banksaldi en andere informatie die verband houdt met bancaire relaties. • Saldi en voorwaarden van handelsvorderingen. • Voorraden opgeslagen door derde partijen in douane-entrepots voor verwerking of in consignatie • Aktes inzake eigendomstitels bijgehouden door advocaten of kapitaalverschaffers om redenen van veilige bewaring of als zekerheid. • Beleggingen aangehouden door derde partijen bij wijze van zekerheid, of aangekocht van effectenmakelaars maar nog niet overhandigd op de balansdatum. • Aan kredietverschaffers verschuldigde bedragen, met inbegrip van relevante terugbetalingsvoorwaarden en restrictieve contractclausules • Op leveranciers van toepassing zijnde rekeningsaldi en voorwaarden.
<p>A49. Although external confirmations may provide relevant audit evidence relating to certain assertions, there are some assertions for which external confirmations provide less relevant audit evidence. For example, external confirmations provide less relevant audit evidence relating to the recoverability of accounts receivable balances, than they do of their existence.</p>	<p>A49. Hoewel externe bevestigingen relevante controle-informatie kunnen verschaffen voor bepaalde beweringen, bestaan er beweringen waarvoor externe bevestigingen minder relevante controle-informatie verschaffen. Zo verschaffen externe bevestigingen bijvoorbeeld minder relevante controle-informatie met betrekking tot de inbaarheid van rekeningsaldi van handelsvorderingen, dan het geval is voor het bestaan daarvan.</p>
<p>A50. The auditor may determine that external confirmation procedures performed for one purpose provide an opportunity to obtain audit evidence about other matters. For example, confirmation requests for bank balances often include requests for information relevant to other financial statement assertions. Such considerations may influence the auditor’s decision about whether to perform external confirmation procedures.</p>	<p>A50. De auditor kan vaststellen dat werkzaamheden inzake externe bevestigingen die zijn uitgevoerd gericht op een bepaald doel, een opportuniteit bieden om controle-informatie te verschaffen over andere aangelegenheden. Zo omvatten bevestigingsverzoeken voor bankrekeningsaldi bijvoorbeeld vaak verzoeken voor informatie die relevant is voor andere beweringen in de financiële overzichten. Dergelijke overwegingen kunnen een invloed uitoefenen op de beslissing van de auditor over de vraag of werkzaamheden inzake externe bevestigingen worden uitgevoerd.</p>
<p>A51. Factors that may assist the auditor in determining whether external confirmation procedures are to be performed as substantive audit procedures include:</p> <ul style="list-style-type: none"> • The confirming party’s knowledge of the subject matter – responses may be more reliable if provided by a person at the confirming party who has the requisite knowledge about the information being confirmed. 	<p>A51 Factoren die een hulpmiddel kunnen vormen voor de auditor bij het bepalen of werkzaamheden inzake externe bevestigingen moeten worden uitgevoerd als gegevensgerichte controlewerkzaamheden omvatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De kennis van de bevestigende partij van het object van onderzoek – antwoorden kunnen meer betrouwbaar zijn indien zij worden verstrekt door een persoon bij de bevestigende partij die over de benodigde kennis beschikt van de informatie die het voorwerp van de bevestiging uitmaakt.

<ul style="list-style-type: none"> • The ability or willingness of the intended confirming party to respond – for example, the confirming party: <ul style="list-style-type: none"> ○ May not accept responsibility for responding to a confirmation request; ○ May consider responding too costly or time consuming; ○ May have concerns about the potential legal liability resulting from responding; ○ May account for transactions in different currencies; or ○ May operate in an environment where responding to confirmation requests is not a significant aspect of day-to-day operations. <p>In such situations, confirming parties may not respond, may respond in a casual manner or may attempt to restrict the reliance placed on the response.</p> • The objectivity of the intended confirming party – if the confirming party is a related party of the entity, responses to confirmation requests may be less reliable. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het vermogen of de bereidheid van de bedoelde bevestigende partij om een antwoord te verstrekken – Zo is het mogelijk dat de bevestigende partij bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> ○ De verantwoordelijkheid voor het antwoorden op een bevestigingsverzoek niet aanvaardt; ○ Overweegt dat het verstrekken van een antwoord te kostelijk is of teveel tijd vergt; ○ Bekommernissen heeft over de mogelijke juridische aansprakelijkheid die uit het verstrekken van een antwoord resulteert; ○ Verantwoording aflegt voor transacties die luiden in verschillende valuta; of ○ Opereert in een omgeving waarin het antwoorden op een verzoek tot bevestiging geen significant aspect uitmaakt van de dagelijkse activiteiten. <p>In dergelijke situaties is het mogelijk dat bevestigende partijen geen antwoord verstrekken op een gebruikelijke wijze of pogen om het steunen op het antwoord aan beperkingen onderhevig te maken.</p> • De objectiviteit van de bedoelde bevestigende partij – indien de bevestigende partij een betrokken partij is van de entiteit, kunnen antwoorden op verzoeken tot bevestigingen minder betrouwbaar zijn
<p>Substantive Procedures Related to the Financial Statement Closing Process (Ref: Para. 20(b))</p>	<p>Gegevensgerichte controles met betrekking tot het proces van het opstellen van de financiële overzichten (Zie: Par. 20(b))</p>
<p>A52. The nature, and also the extent, of the auditor’s examination of journal entries and other adjustments depends on the nature and complexity of the entity’s financial reporting process and the related risks of material misstatement.</p>	<p>A52. De aard en ook de omvang van het onderzoek door de auditor van de journaalposten en de andere aanpassingen zijn afhankelijk van de aard en complexiteit van het proces van financiële verslaggeving van de entiteit en de daarmee samenhangende risico’s van een afwijking van materieel belang.</p>
<p>Substantive Procedures Responsive to Significant Risks (Ref: Para. 21)</p>	<p>Gegevensgerichte controles die inspelen op significante risico’s (Zie: Par. 21)</p>
<p>A53. Paragraph 21 of this ISA requires the auditor to perform substantive procedures that are specifically responsive to risks the auditor has determined to be significant risks. Audit evidence in the form of external confirmations received directly by the auditor from appropriate confirming parties may assist the auditor in obtaining audit evidence with the high level of reliability that the auditor requires to respond to significant risks of material misstatement, whether due to fraud or error. For example, if the auditor identifies that management is under pressure to meet earnings expectations, there may be a risk that management is inflating sales by improperly recognizing revenue related to sales agreements with terms that preclude revenue recognition or by invoicing sales before shipment. In these circumstances, the auditor may, for example, design external confirmation procedures not only to confirm outstanding amounts, but also to confirm the details of the sales agreements, including date, any rights of return and delivery terms. In addition, the auditor may find it effective to supplement such external confirmation procedures with inquiries of non-financial personnel in the entity regarding any changes in sales agreements and delivery terms. Substantive procedures related to significant risks are most often designed to obtain audit evidence with high reliability.</p>	<p>A53. Paragraaf 21 van deze ISA vereist dat de auditor gegevensgerichte controles uitvoert die specifiek inspelen op de risico’s die hij als significant heeft aangemerkt. Controle-informatie onder de vorm van externe bevestigingen die rechtstreeks door de auditor van passende bevestigende partijen wordt verkregen vormen voor de auditor een hulpmiddel bij het verkrijgen van controle-informatie met het betrouwbaarheidsniveau dat de auditor als eis stelt om in te spelen om significante risico’s van een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude of van fouten. Indien de auditor bijvoorbeeld constateert dat het management onder druk staat om aan winstverwachtingen te voldoen, kan er een risico zijn dat het management het opnemen van opbrengsten te hoog voorstelt door ten onrechte reeds winst op te nemen inzake verkoopovereenkomsten met voorwaarden die slechts een latere winstopname toestaan, dan wel door te factureren voorafgaand aan de verzending. In deze omstandigheden kan de auditor bijvoorbeeld werkzaamheden inzake externe bevestigingen opzetten, niet alleen om de openstaande saldi te bevestigen, maar ook om de details van de verkoopovereenkomsten, met inbegrip van datum, de mogelijkheden van retourneren en de leveringsvoorwaarden te bevestigen. Bovendien kan de auditor het nuttig achten om dergelijke werkzaamheden inzake externe bevestigingen aan te vullen met het verzoeken om inlichtingen bij personeelsleden binnen de entiteit die niet bij de financiële activiteiten zijn betrokken met betrekking tot wijzigingen in de verkoopovereenkomsten en de leveringsvoorwaarden.</p>
<p>Timing of Substantive Procedures (Ref: Para. 22-23)</p>	<p>Timing van gegevensgerichte controles (Zie: Par. 22-23)</p>
<p>A54. In most cases, audit evidence from a previous audit’s substantive procedures provides little or no audit evidence for the current period. There are, however, exceptions, e.g., a legal opinion obtained in a previous audit related to the structure of a securitization to which no changes have occurred, may be relevant in the current period. In such cases, it may be appropriate to use audit evidence from a previous audit’s substantive procedures if that evidence and the related subject matter have not fundamentally changed, and audit procedures have been performed during the current period to establish its continuing relevance.</p>	<p>A54. In de meeste gevallen verschaft controle-informatie uit gegevensgerichte controles uit vorige controles weinig of geen controle-informatie voor de lopende periode. Er zijn echter uitzonderingen. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat een standpunt van een juridisch raadgever dat in een voorgaande controle is verkregen met betrekking tot de structuur van een securitisatie waarin geen wijzigingen zijn opgetreden, relevant is voor de lopende periode. In dergelijke gevallen kan het passend zijn controle-informatie te gebruiken uit gegevensgerichte controles uit een vorige controle indien die onderbouwende informatie en het object van onderzoek niet wezenlijk zijn gewijzigd en indien controlewerkzaamheden worden uitgevoerd om de blijvende relevantie gedurende de lopende periode</p>

	vast te stellen.
Using audit evidence obtained during an interim period (Ref: Para. 22)	Gebruikmaken van controle-informatie die gedurende een tussentijdse periode is verkregen (Zie: Par. 22)
A55. In some circumstances, the auditor may determine that it is effective to perform substantive procedures at an interim date, and to compare and reconcile information concerning the balance at the period end with the comparable information at the interim date to: (a) Identify amounts that appear unusual, (b) Investigate any such amounts, and (c) Perform substantive analytical procedures or tests of details to test the intervening period.	A55. In sommige situaties kan de auditor bepalen dat het doeltreffend is op een tussentijdse datum gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit te voeren, en informatie inzake het saldo aan het einde van de verslagperiode te vergelijken met en aan te sluiten op de informatie met betrekking tot de tussentijdse datum, teneinde: (a) bedragen te onderkennen die ongebruikelijk lijken; (b) deze bedragen te onderzoeken; en (c) gegevensgerichte cijferanalyses of detailcontroles uit te voeren met betrekking tot de tussentijdse periode.
A56. Performing substantive procedures at an interim date without undertaking additional procedures at a later date increases the risk that the auditor will not detect misstatements that may exist at the period end. This risk increases as the remaining period is lengthened. Factors such as the following may influence whether to perform substantive procedures at an interim date: <ul style="list-style-type: none"> • The control environment and other relevant controls. • The availability at a later date of information necessary for the auditor's procedures. • The purpose of the substantive procedure. • The assessed risk of material misstatement. • The nature of the class of transactions or account balance and related assertions. • The ability of the auditor to perform appropriate substantive procedures or substantive procedures combined with tests of controls to cover the remaining period in order to reduce the risk that misstatements that may exist at the period end will not be detected. 	A56. Het uitvoeren van tussentijdse gegevensgerichte controlewerkzaamheden zonder het uitvoeren van aanvullende controlewerkzaamheden op een later tijdstip verhoogt het risico dat afwijkingen die op de einddatum van de verslagperiode kunnen bestaan, niet door de auditor worden ontdekt. Dit risico wordt groter naarmate het resterende deel van de periode langer is. Factoren zoals hieronder vermeld kunnen van invloed zijn op de beslissing om al dan niet gegevensgerichte controles op een tussentijdse datum uit te voeren: <ul style="list-style-type: none"> • de interne beheersingsomgeving en andere relevante interne beheersingsmaatregelen; • het op een later moment beschikbaar zijn van informatie die de auditor nodig heeft om zijn werkzaamheden te kunnen uitvoeren; • het doel van de gegevensgerichte controle; • het ingeschatte risico van een afwijking van materieel belang; • de aard van de transactiestroom of het rekeningssaldo en de daarmee verband houdende beweringen; • de mate waarin de auditor in staat is passende gegevensgerichte controles, dan wel gegevensgerichte controles in combinatie met toetsingen van interne beheersingsmaatregelen, uit te voeren om het resterende deel van de periode af te dekken teneinde het risico terug te brengen dat afwijkingen die mogelijk op de einddatum van de verslagperiode bestaan niet worden ontdekt.
A57. Factors such as the following may influence whether to perform substantive analytical procedures with respect to the period between the interim date and the period end: <ul style="list-style-type: none"> • Whether the period end balances of the particular classes of transactions or account balances are reasonably predictable with respect to amount, relative significance, and composition. • Whether the entity's procedures for analyzing and adjusting such classes of transactions or account balances at interim dates and for establishing proper accounting cutoffs are appropriate. • Whether the information system relevant to financial reporting will provide information concerning the balances at the period end and the transactions in the remaining period that is sufficient to permit investigation of: (a) Significant unusual transactions or entries (including those at or near the period end), (b) Other causes of significant fluctuations, or expected fluctuations that did not occur, and (c) Changes in the composition of the classes of transactions or account balances. 	A57. Onderstaande factoren kunnen van invloed zijn op het al dan niet uitvoeren van gegevensgerichte cijferanalyses met betrekking tot de periode tussen de tussentijdse datum en de einddatum van de verslagperiode: <ul style="list-style-type: none"> • de vraag of de desbetreffende transactiestromen of rekeningssaldi aan het einde van de periode redelijk voorspelbaar zijn voor wat betreft bedrag, relatief belang en samenstelling; • de vraag of de procedures die de entiteit hanteert voor het analyseren en corrigeren van dergelijke transactiestromen of rekeningssaldi op tussentijdse momenten en voor het tot stand brengen van goede afgrenzingsprocedures passend zijn; • de vraag of het informatiesysteem voor zover van belang voor de financiële verslaggeving informatie zal opleveren inzake de eindsaldi en de transacties in het resterende deel van de periode, die voldoende is om toe te laten dat onderzoek wordt verricht naar: (a) significante ongebruikelijke transacties of boekingen (met inbegrip van die op of rond de einddatum van de verslagperiode); (b) andere oorzaken van significante of verwachte fluctuaties, die niet zijn opgetreden; en (c) veranderingen in de samenstelling van de transactiestromen of de rekeningssaldi.
Misstatements detected at an interim date (Ref: Para. 23)	Afwijkingen die op een tussentijdse datum zijn ontdekt (Zie: Par. 23)
A58. When the auditor concludes that the planned nature, timing, or extent of substantive procedures covering the remaining period need to be modified as a result of unexpected misstatements detected at an interim date, such modification may include extending or repeating the procedures performed at the interim date at the period end.	A58. Wanneer de auditor besluit dat de geplande aard, timing en omvang van de gegevensgerichte controlewerkzaamheden die het resterende gedeelte van de verslagperiode afdekken moeten worden aangepast als gevolg van onverwachte afwijkingen die op een tussentijdse datum zijn ontdekt, kunnen dergelijke aanpassingen een uitbreiding of een herhaling aan het einde van de verslagperiode inhouden van de werkzaamheden die op de tussentijdse datum zijn uitgevoerd.

Adequacy of Presentation and Disclosure (Ref: Para. 24)	Het adequaat zijn van de presentatie en van de in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen (Zie: Par. 24)
A59. Evaluating the overall presentation of the financial statements, including the related disclosures, relates to whether the individual financial statements are presented in a manner that reflects the appropriate classification and description of financial information, and the form, arrangement, and content of the financial statements and their appended notes. This includes, for example, the terminology used, the amount of detail given, the classification of items in the statements, and the bases of amounts set forth.	A59. Het evalueren van de algehele presentatie van de financiële overzichten, met inbegrip van de toelichtingen daarop, gaat om de vraag of de individuele financiële overzichten zodanig zijn gepresenteerd dat het een weergave is van de juiste rubricering en omschrijving van de financiële informatie alsmede van de vorm, de rangschikking en inhoud van de financiële overzichten en de bijhorende toelichtingen. Dit houdt bijvoorbeeld in de gebruikte terminologie, de hoeveelheid verstrekte detailinformatie, de rubricering van items in de opgenomen statement alsmede de grondslagen van de gepresenteerde bedragen.
Evaluating the Sufficiency and Appropriateness of Audit Evidence (Ref: Para. 25-27)	De evaluatie of controle-informatie voldoende en geschikt is (Zie: Par. 25-27)
A60. An audit of financial statements is a cumulative and iterative process. As the auditor performs planned audit procedures, the audit evidence obtained may cause the auditor to modify the nature, timing or extent of other planned audit procedures. Information may come to the auditor's attention that differs significantly from the information on which the risk assessment was based. For example: <ul style="list-style-type: none"> • The extent of misstatements that the auditor detects by performing substantive procedures may alter the auditor's judgment about the risk assessments and may indicate a significant deficiency in internal control. • The auditor may become aware of discrepancies in accounting records, or conflicting or missing evidence. • Analytical procedures performed at the overall review stage of the audit may indicate a previously unrecognized risk of material misstatement. • In such circumstances, the auditor may need to reevaluate the planned audit procedures, based on the revised consideration of assessed risks for all or some of the classes of transactions, account balances, or disclosures and related assertions. ISA 315 contains further guidance on revising the auditor's risk assessment.¹³ 	A60. Een controle van de financiële overzichten is een cumulatief en iteratief proces. Tijdens de uitvoering van de geplande controlewerkzaamheden kan de verkregen controle-informatie de auditor ertoe brengen de aard, timing of omvang van andere geplande werkzaamheden aan te passen. Er kan informatie onder zijn aandacht komen die op significante wijze verschilt van de informatie waarop de risico-inschatting was gebaseerd. Zo kan bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • de omvang van de afwijkingen die de auditor ontdekt door het uitvoeren van gegevensgerichte controles kunnen zijn oordeelsvorming betreffende de risico-inschattingen wijzigen en kunnen een aanwijzing zijn voor een significante tekortkoming in de interne beheersing; • de auditor van tegenstrijdigheden in de administratie dan wel tegenstrijdige of ontbrekende onderbouwende informatie kennis verkrijgt; • cijferanalyses die worden uitgevoerd in het stadium van de algehele beoordeling van de controle duiden op een voorheen niet onderkend risico van een afwijking van materieel belang. • In dergelijke omstandigheden kan de auditor genooddakt zijn de geplande controlewerkzaamheden te heroverwegen, op grond van het opnieuw in overweging nemen van de ingeschatte risico's voor alle of sommige transactiestromen, rekeningsaldi, in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen en daarmee verband houdende beweringen. ISA 315 bevat verdere richtlijnen voor het herzien door de auditor van de risico-inschatting¹⁴.
A61. The auditor cannot assume that an instance of fraud or error is an isolated occurrence. Therefore, the consideration of how the detection of a misstatement affects the assessed risks of material misstatement is important in determining whether the assessment remains appropriate.	A61. De auditor kan er niet van uit gaan dat een geval van fraude of van een fout een geïsoleerde gebeurtenis is. Daarom is de afweging van de wijze waarop het ontdekken van een afwijking invloed heeft op de ingeschatte risico's van een afwijking van materieel belang belangrijk voor de vraag of de inschatting nog steeds van toepassing is.
A62. The auditor's judgment as to what constitutes sufficient appropriate audit evidence is influenced by such factors as the following: <ul style="list-style-type: none"> • Significance of the potential misstatement in the assertion and the likelihood of its having a material effect, individually or aggregated with other potential misstatements, on the financial statements. • Effectiveness of management's responses and controls to address the risks. • Experience gained during previous audits with respect to similar potential misstatements. • Results of audit procedures performed, including whether such audit procedures identified specific instances of fraud or error. • Source and reliability of the available information. • Persuasiveness of the audit evidence. • Understanding of the entity and its environment, including the entity's internal control. 	A62. De door de auditor toegepaste oordeelsvorming ten aanzien van het voldoende en geschikt zijn van de controle-informatie wordt beïnvloed door factoren als: <ul style="list-style-type: none"> • de significantie van een mogelijke afwijking in de bewering en de waarschijnlijkheid dat deze afzonderlijk of geaggregeerd met andere mogelijke afwijkingen een effect van materieel belang heeft op de financiële overzichten; • de effectiviteit van de reacties van het management en van de interne beheersingsmaatregelen inzake het inspelen op de risico's; • de bij vorige controles opgedane ervaring met soortgelijke mogelijke afwijkingen; • de resultaten van uitgevoerde controlewerkzaamheden, waaronder begrepen de vraag of dergelijke werkzaamheden specifieke fraudegevallen of fouten aan het licht brachten; • de herkomst en de betrouwbaarheid van de beschikbare informatie; • de aannemelijkheid van de controle-informatie;

¹³ ISA 315, paragraph 31.

¹⁴ ISA 315, paragraaf 31.

ISA 330

<p>Documentation (Ref: Para. 28)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • het inzicht in de entiteit en haar omgeving, met inbegrip van haar interne beheersing.
<p>A63. The form and extent of audit documentation is a matter of professional judgment, and is influenced by the nature, size and complexity of the entity and its internal control, availability of information from the entity and the audit methodology and technology used in the audit.</p>	<p>Documentatie (Zie: Par. 28)</p> <p>A63. De vorm en omvang van controle documentatie is een kwestie van <i>professional judgment</i> en wordt mede bepaald door de aard, omvang en complexiteit van de entiteit en haar interne beheersing, de informatie die vanuit de entiteit ter beschikking staat en de controlemethodologiën en -technieken die bij de controle zijn gehanteerd.</p>